

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljeno na dom
mesečno 12
za inozemstvo:
mesečno ..... Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji ..... Din 20
v inozemstvu 40

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostolpna petlinna vrsta mali
oglas po Din. 1-50 in Din. 2-
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po Din. 2 50, poslana itd.
po Din. 4 —.

Pri večjem naročilu popust.
Izbija vsak dan izvzemši
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne uran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglas,
zagreb 39.011, sarajev. 7563, praške in dunaj. 24.797.

Koncentracija napred- nih sil.

Od ugledne strani smo prejeli naslednji članek, ki kaže, kaj da mislijo izrečni in pametni možje, ki niso pripadniki SLS, o koncentracijskem prizadevanju »naprednjakov« in o politiki SLS. Članek sodi takole:

Mnogo se o tem v zadnjem času piše in govori, tako da se moramo prašati, ali je v njem »Slov. Narod« in »Jutrac« v tem pogledu resna ali ne. Na vsak način se zdi mnogim treznomislim, ki ne prisegajo na program določene politične stranke, metoda in vsebina reklame naprednih listov za propagiranje ideje povsem ponesrečena. Dajte mi gospod urednik, o tem predmetu gostoljubnega prosotna za nekaj opomb.

Vodilne napredne misli Slovenci danes sploh nimajo in tudi država je nima. In to ni nikakoli nesreča. Pri nas sedaj ni mesta za udejstvovanje različnih kulturnih naziranj, ker moramo najprej dograditi svoj skupni dom, tako da bo v njem prostora za vse na podlagi ravnopravnosti vseh domačinov bodisi glede pravic kakor glede dolžnosti. Naše naloge so v prvi vrsti legislativne, upravne in gospodarske. Ako priznajo vse stranke, da imajo kot svoj vrhovni cilj dobrobit skupnosti, t. j. države pred seboj, potem pač »svodomiselstvo« in »klerikalizem« ne moreta biti merodajna za pota, kako se naj ta cilj doseže.

Odločilna je samo poštena volja in po-
feg nje spoznanje, da je treba graditi na temeljih, ki so historično podani, z vso modro prevdarnostjo naprej, dokler se po-
logoma ne doseže izenačenje in harmonija. Največja nesreča za našo državo je slepost večine ustavotvorne skupščine za visoki pomen historičnih oblik in dejstev in ljudski duši. Izbrisati tisočletni zgodovinski razvoj preko noči, odpraviti od danes do jutri skozi stoletja preiskušene in po svojem bistvu točne, sigurne in čiste upravne sisteme ter jih nadomestiti s pomanjkljivimi in nedoslednimi novimi, ki vrh tega puščajo odprta vrata samovolji in sebičnosti odlo-
čajočih organov, mora odvrnati vse sloje naroda, ki je bil vzgojen v načelu enakosti vseh pred zakonom, od novega upravnega sistema in njegovih povzročiteljev. Nedo-
statke in neenakosti uprave mora plačati koncem koncev narod in vedno samo tisti del, ki izvršuje zvesto in točno svoje dolž-
nosti napram državi. Ugledni srbski držav-
nik, večkratni bivši minister, mi je nekoč z vso vnemo razlagal, da je za srbijske pojme to, kar je za nas samo po sebi raz-
umljivo, namreč enakost vseh pred zakonom, največja »nepravda«. Srbijski da no-
bejo enakosti pred zakonom, ampak da hočejo osebnih uslug od ministrov, ki so jim dobri znanci in prijatelji. Srbijski se-
ljak da zahteva za se tudi pravico, odvzeti davčnemu eksekutorju zarubljeno živinčo zopet nazaj, ako se izkaže močnejšega ka-
kor uradni organ. Ni mi znano, ali je govo-
ril dotični državnik resno ali v šali, toda imel sem utis, da je hotel podati pravo ka-
rakteristiko Srbijsancev in označiti drastič-
no razliko med njihovim in našim, racimo na splošno prečanskim pojmovanjem. Ako je pa temu tako, potem je do izenačenja pravnih pojmov še daleč in potem si tudi od najidealnejše zamišljene enotne uprave v doglednem času ne smemo pričakovati nikakih realnih uspehov. In naravno mo-
ramo zaključiti, da bi bilo v interesu dr-
žave same ležati, da se ohranijo upravni sistemi posameznih pokrajin v bistvu v do-
sedanji obliki in da se spremene samo v toliko, kolikor to neobhodno zahteva eno-
tost države.

S tem je približno izraženo jedro pra-
nja, okrog katerega se vrti vsa naša ne-
prečna notranja politika. Avtonomija, fede-
ralizem, decentralizacija uprave označujejo samo različna pota za doseg istega cilja: pravičnega, točne in zanesljive uprave. Take uprave danes v državi nimamo in je v do-
glednem času tudi ne bomo imeli. Doseglji-
na pa je v poedinih pokrajinah s stari-
preiskusenim uradniškim aparatom po na-
lelih stroge zakonitosti in ravnopravnosti vseh državljanov. Da se taka uprava v po-
krajinah omogoči, je tudi v interesu dr-
žave same.

ve same. Cvetiče pokrajine bodo povzdig-
nile tudi vglad in veljavo države. Neobhod-
no se mi zdi potrebno, da se davki kontin-
gentirajo po pokrajinah in v prvi vrsti vpo-
rabilo za javne potrebe dotičnega prebival-
stva. Potem bo marsikak očitak o nepravil-
no razdeljenih javnih bremenih odpadel.

Razmere v državi niso tako obupne, manjka samo jasnosti glede sredstev, kako naj se izboljšajo. Ne centralizem, ne avtonomija ne federalizem nas ne bo rešil, rešila nas bo edino dobra uprava in pravna sigurnost, katero žal, čim dalje huje pogrešamo. V tem cilju naj bi se strnile vse stranke, ki hočejo narodu, domovini, državi dobro. Ta program rabi polnih mož vseh strank, katerih notranje prepričanje pri tem niti v poštvenost ne prihaja. Zato vzbujajo geslo »proti klerikalizmu« kot jedina — a še to negativna — programna točka bodo-
ših koncentriranih naprednih strank v naj-
širših vrstah naše inteligence samo pomilo-

vanje. Naš srednji stan ve, da je sedanjí njegov obupni gmotni položaj samo posledica državne uprave. On tudi ve, da se bo krivica bivših in sedanjih državotvornikov napram uradništvu kruto maščevala na državi sami, kajti beda uradništva izpod-
jeda ugled države pri prebivalstvu vedno občutneje.

Zato vleva vsej inteligenci lastni in-
teresa, da podpira vsako stranko s pozitiv-
nim programom na izboljšanje in odpravo sedanjih upravnih krivic in pogrešk in da se za zastarela in neaktualna kulturno-
bojna gesla nikakor ne ogreva. Še manj an-
gažira. Njegove skrbi in brige so globlje, resnejše. Ako se pa koncentrirajo Žerjav, Arko, Praprotnik, Kramar, Vodušek, Tavčar v boju proti klerikalizmu, bo ta kon-
centracija zanimiva samo v toliko, da se bo na njenih uspehih lahko spoznala politična zrelost našega naroda in duševna kapacite-
ta armade omenjenih generalov.

Seja narodne skupščine.

Belgrad, 30. nov. (Izv.) Ob precej pičli udeležbi penceze se je vršila danes dopol-
dna seja narodne skupščine, ki je potekla brez posebnih zanimivosti. Na dnevnem redu je bilo samo to, da se določi dnevni red prihodnje seje. Sklenjeno je, da se vrši prihodnja seja v ponedeljek, 3. decem-
bra ob 9 dopoldne in sicer se bosta volila dva odbora: odbor za proučevanje zakon-
skega predloga o ustanovitvi brodarstva in odbor za proučevanje uredbe o razvrstitvi državnih nameštencev. Poleg tega sta na dnevnem redu še dve interpe-
laciji.

Na današnji seji je finančni minister dr. Stojadinović predložil zakonski načrt o najetju 300 milijonov frankov po-
sojila v Franciji za oboroževanje. Zakon obsega samo dva člena. Prvi pooblašča ministrski svet za najetje tega pooblastila, ki se mora vrniti v 10 letih s 5% obrestmi. Dalje pravi ta člen: Garancije in drugi po-
drobni pogoji tega posojila bodo sklenjeni sporazumno med francosko in našo vlado. Tudi vse, kar se bo za ta denar nabavilo, bo določil ministrski svet sam. Vladna ve-
čina — tudi Nemci — je glasovala za nujnost tega zakona. Tega denarja seveda ne dobimo vsega v gotovini, niti se ne izpla-
ča naenkrat, ampak v 3 letnih obrokih po 100 milijonov frankov, večinoma v materi-
jalu in le nekaj v gotovini.

Notranji minister je odgovarjal na vprašanja o v južni Srbiji običajnih zlorab policijskih uradnikov. Pri tej priliki je minister Vujičić na neprestane med-
klice Pribečevića temu zabrusil v obraz: »Radi mojega delovanja naša država ni tr-
pela niti škode niti na ugledu, radi Vašega pa mnogo!« Seveda je bil Pribečević silno užaljen in je prišlo do precej ostrega prerakanja. Seja je trajala do pol 1 popol-
dne.

OSTRA KRITIKA POSLANCA PUŠENJAKA O MINISTRSTVU ZA SOCIALNO POLITIKO. — PROTEST PROTI DR. GORSIČU. — FIASKO MINISTROVANJA DR. ŽERJAVI.

Belgrad, 30. nov. (Izv.) Danes popol-
dne je finančni odbor pričel z razpravo o proračunu ministrstva za socialno politiko. Od opozicije je govoril poslanec Puše-
njak, ki je protestiral proti znižanju tega proračuna za 15 milijonov dinarjev, kar pomeni počasno likvidacijo tega minist-
stva. Govornik je za to, da se ukine manj važno ministrstvo za narodno zdravje, ki ima mnogo manjši delokrog. Čudi se na-
činu, kako postopa vlada z invalidi, ki ne vpoštevajo danih obljub in reducira v Ljub-
ljani invalide-uradnike. Proti takemu za-
postavljanju invalidov najodločnejše pro-
testira. Biča nastopanje dr. Gorsiča, čigar politično kameleonstvo in afere opi-
suje; zahteva strogo preiskavo proti Gor-
siču in popoln odpust iz službe brez pokoj-
nine. Slika veliko ogorčenje invalidov v Sloveniji, ki so pripravljani vse storiti za obrambo svojih pravic. Govornik zahteva pojasnila glede prehrane pasivnih krajev, katero je vodil dr. Žerjav in glede kato-
re v ministrstvu samem priznajo popoln fiasko ter pravijo, da bo treba mnogo časa

in truda, da se dožene, kje je denar ozi-
roma kupljeno blago. Ako bo ministrstvo v bodoče tako skrbelo za prehrano pasiv-
nih krajev, kakor je to storil dr. Žerjav, je boljše, da se taka akcija opusti. Poslanec Pušenjak se zavzema za to, da se znatno zniža cena koruze, posebno za obmejno prebivalstvo v okraju Marenberg. Vpraša za pojasnilo glede izseljeniškega komisarijata v Ameriki in zahteva končno izplačilo dol-
žne subvencije za pokojninski zavod v Ljub-
ljani in povišanje te podpore radi padca dinarja.

Prihodnja seja bo v ponedeljek popol-
dne.

Belgrad, 30. nov. (Izv.) O dr. Žerja-
vovi politiki prehrane pasivnih krajev, ki jo je on izvajal potom znane Praprotnikove Slavenske banke, se zdi, da bodo prišle še prav zanimive stvari na dan. Za sedaj se lahko reče, da vlada v ministrstvu za so-
cialno politiko popolna desorientacija, kar je posledica Žerjavove administracije. Še dotedaj ni bilo mogoče ugotoviti, koliko in komu so bili izdani krediti. Narodna ban-
ka, ki je nakazovala po navodilih dr. Žer-
java denar, je prišla v precej neprijeten položaj, še bolj pa dolžniki, ki na njih ime vknjiženih kreditov sploh niso prejeli, temveč so bili izplačani drugam. Narodna banka je vsled tega sklenila, da vse toza-
devne menice, ki zapadejo jutri, podaljša, da bo mogoče napraviti obračun vsaj v pri-
bližnem redu. S to zadevo se je ponovno bavil ministrski svet na današnji seji. Z ozirom na tako stanje stvari je odobril sklep Narodne banke, da se vsi krediti po-
daljšajo za 3 mesece. Obenem je ministrski svet naročil ministru za socialno politiko dr. Pelešu, da točno ugotovi stanje tega vprašanja.

PLAČA SODNIKOV.

Belgrad, 30. nov. (Izv.) V sekciji za sodnike se je danes razpravljalo o poglav-
ju, ki govori o plačah. Poslanec Krem-
žar je pri tej priliki nastopil proti zra-
stavljanju sodnikov in predložil tozadevne zahteve društva sodnikov. Ker so tudi ostali člani opozicije podpirali njegov pred-
log, je sekcija sklenila, da o tem poglavju sklepa še-le potem, kadar bo vlada stavila definitivne predloge. Na ta način je vlad-
na večina sekcije zopet odložila vprašanje plač, ki je pač najvažnejše.

ZAKON O SREDNJIH SOLAH.

Belgrad, 30. nov. (Izv.) Sekcija za pro-
učevanje zakona o srednjih solah je danes sprejela drugi oddelek tega zakona, ki go-
vori o plačah, discipliniranju profesorjev in o njih službi. Povečano je število obveznih učnih ur in maksimirane so honorirane ure in sicer pri suplentinah do 4, pri profesorjih pa do 6 nadur.

RUDARSKI ŠTRAJK PRED NARODNO SKUPŠČINO.

Belgrad, 30. nov. (Izvirno.) Poslanec Kremžar in tovariši so vložili interpe-
lacijo na ministre: za pravosodje, za šume in rude, za notranja dela in za so-
cialno politiko radi postopanja državnih oblasti in ponovne hude kršitve državnih zakonov ob priliki rudarske stavke v

Sloveniji. Ker poslanci na svoje že pred 2 mesecema vloženo vprašanje doslej ni-
so dobili odgovora, zato je interpelacija ostra ter na koncu zahteva, naj se izvede socializacija vseh naših rudar. podjetij.

Seja ministrskega sveta.

Belgrad, 30. nov. (Izv.) Nočoj od 6. do pol 9. ure se je vršila seja ministrske-
ga sveta, na kateri so predvsem razprav-
ljali o parlamentarnem položaju. Vladni krogi smatrajo parlamentarni položaj z ozirom na zadnje dogodke v demokrat-
skem klubu kljub opoziciji v finančnem odboru za ugodno. Menijo, da je vsaka akcija proti vladi s strani demokratov iz-
ključena in brezuspešna z ozirom na an-
tagonijo med Pribečevićimi in Davido-
vičevići pristaši. Nadalje mislijo radikal-
ni krogi, da je v kratkem pričakovati še nadaljnjih izstopov iz demokratske kluba. Tudi je radikalom zagotovljena po-
polna vdanost Nemcev. Ministrski svet je dalje rešil nekatera resorna vprašanja, med drugimi je pravosodni minister po-
ročal o zakonu o sodnikih. Glede vpraša-
nja plač sodnikov vlada misli, da ne sme-
jo biti višje, kakor so določene v uradni-
škem zakonu, pač pa misli vlada dati so-
dnikom posebne doklade. Višina teh doklad še ni določena.

NEMSKI POSLANIK PRI DR. NINČIČU.

Belgrad, 30. nov. (Izvir.) Tukajšnji nemški poslanik v. Keller se je danes dalj časa mudil pri dr. Ninčiču. Pred-
met razgovora so bile reparacije. Ker nemški poslanik vsled vladne krize v Berlinu doslej še ni prejel nobenih navo-
dil, je bil današnji obisk bolj informativ-
nega značaja.

HPS PROTI RADICEVI POLITIKI.

Zagreb, 30. nov. (Izv.) V »Narodni Politiki« priobčuje dr. Janko Šimrak čla-
nek, v katerem razkriva pogubne posledice Radičeve abstenenčne politike. Ta politika je dala oblast na Hrvaškem v roke popolnoma neodgovornim elemen-
tom. Vsled abstinence se na vseh poljih sistematično izvaja politika blokade proti Hrvatski, tako da se že v mnogih selih opaža, kako da narod kapitulira pred te-
rorjem režima. Ako bi bil Radić šel v parlament, bi bili Hrvati mogli zbrati okoli sebe vse elemente, ki želijo reda, miru in pravičnosti v državi.

HRVATSKE NOTRANJEPOLITIČNE RAZMERE.

Zagreb, 30. nov. (Izv.) Napad na Ra-
dića v »Obzoru« izvira od dr. Šurmina ali pa od dr. Dežmana, ki pripadata oni struji v »Zajednici«, katera hoče emanci-
pacije H. Z. od H. R. S. S. in obsoja ab-
stinenco. Glasilo frankovcev »Pravaš« istotako napada Radića, odobrava pa nje-
gov načrt o jugoslovanski konfederaciji ter pravi, da so frankovci odnekad ta načrt zasledovali. — Danes je došel sem-
kaj poslanec jugoslovanske muslimanske organizacije Ajanović ter je konferiral s predsedstvom HRSS.

KRIZA DEMOKRATSKEGA ORGANA.

Zagreb, 30. nov. (Izv.) »Riječ« priob-
čuje danes apel na demokrate, da naj list naročajo in ga širijo, ker da nima nobe-
nega fonda in nobenih bank za seboj in je navezan samo na naročnike. List se nahaja v veliki krizi.

Nova nemška vlada.

Berlin, 30. nov. (Izv.) Dr. Marx je pre-
vzel sestavo vlade. V kabinetu ostanejo še dr. Stresemann, dr. Luther kot finančni mi-
nister in dr. Höfler kot minister za pošto. Ostali člani vlade še niso določeni.

Berlin, 30. nov. (Izv.) Novi kancler dr. Marx bo poskušal pridobiti socialne demo-
krate za nevtiralnost z obljubo, da bo čim-
prej prekllical izjemne naredbe. Na ta na-
čin upa, da mu bo mogoče sestaviti parla-
mentarno vlado.

PADANJE CEN ŽIVILOM V NEMCIJI.

Berlin, 30. nov. (Izv.) Cene živil so da-
nes padle v Berlinu povprečno za 25 od-
stotkov.

O razorožitvi Nemčije.

London, 30. nov. (Izv.) Angleški listi se obširno pečajo z vprašanjem razorožitve Nemčije in ugotavljajo, da ima Nemčija zelo mnogo vojaško izobno izvežbanega moštva, zlasti na Bavarskem. Topništva Nemčija sicer zaradi zasedbe Poruhrja ne bo mogla naglo izdelovati, vendar pa so sumljive zveze Kruppove s švedskimi in ruskimi orožarnami.

Položaj v Poruhrju.

Berlin, 30. nov. (Izv.) Lastniki rudnikov in strokovna delavska komisija so se zedinili, da se sme delavni čas v Poruhrju podaljšati za 1 uro dnevno, da se olajša revnejšim slojem dobava premoga in da se nekoliko odpomore brezposelnosti.

Berlin, 30. nov. (Izv.) Lokal-anzeiger poroča iz Gelsenkirchena, da so ustanovili za Porenje posebno državno banko, ki bo izdajala denar stalne vrednosti.

Volivna borba v Angliji.

Pariz, 30. nov. (Izv.) Volivna borba v Angliji je na vrhuncu. O izidu se ne more ničesar približno gotovega sklepati, ker je angleški volivec zelo neodvisen od katerekoli stranke in se odloči po svoje. Tudi je število volivcev zelo visoko. Zdi se pa, da konservativci padejo do manjšine. Zmaga Delavske stranke ni izključena, ker se brezposlenost čedalje bolj širi. Z veliko verjetnostjo pa, tako se zdi večini opazovalcev, bo razmerje glasov tako, da pride do koalicijske vlade med liberalci (Lloyd George) in pa Delavsko stranko (Macdonald), kar bi bilo odločilne važnosti z ozirom na zunanji položaj.

IZ LABOUR PARTY.

London, 30. nov. (Izv.) Slavní pisatelj Wells kandidira na programu Delavske stranke. Istotako je med kandidati Labour Party mnogo profesorjev londonskega vseučilišča. Sin ministrskega predsednika g. Baldwin nastopa na shodih kot govornik za Delavsko stranko. Na shodu v Buckinghamu je dejal, da rešitev Anglije leži v tem, da konservativna stranka propade. Sploh se velik del angleške inteligence bori letos v vrstah Labour Party.

Posojilo Mažarski.

London, 30. nov. (Izv.) Posebna komisija je določila za obnovo Mažarske posojilo v znesku 250 milijonov zlatih kron. Kot kritje za to posojilo bodo služili dohodki iz carine in iz monopolov. Mažarska bo morala dalje uravnovežiti svoj državni proračun do leta 1926. Finančno poslovanje Mažarske bo nadzoroval poseben generalni komisar, ki bo odgovoren Društvu narodov. Ta predlog bo predložen Društvu narodov dne 10. decembra.

ARETACIJE V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 30. nov. (Izv.) Zaradi zadnjih bombnih atentatov je policija zaprla še tri osebe. Našli so tudi nova skrivališča ekrazita. Policija nadaljuje preiskavo tudi zaradi napadov na tiskarno »Athenaum«.

DONAVSKA KOMISIJA.

Dunaj, 30. nov. (Izv.) Donavska komisija se je sestala danes na svojo 9. redno

sejo. Člane komisije je pozdravil avstrijski vnanji minister dr. Grünberger. Komisija bo določila stroške za vzdrževanje glavnega tajništva in bo rešila še nekaj podrobnih vprašanj.

Politične stranke v Angliji.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

London, 27. novembra.

Angleške volitve se nam zdijo tako velevažne za bodoči razvoj evropske politike, da mislimo, da je neobhodno potrebno posvetiti nekaj besed tem velikim strankam britanskega parlamenta.

Whig in Tory.

Zgodovina Anglije je zgodovina dveh političnih strank, ki sta si do danes delili vodstvo britanske države. Alternativno sta vladali in zidali fundamente danes najmočnejši politični enoti na vsem svetu. Do 1832 sta bili znani pod imenom Whig in Tory in šele od tega leta (Reform act) sta si pridžali Whig ime liberalcev in Tory pridevek konservativcev. — Konservativna stranka je dobila svoj temeljni program in jasno izražene direktive pod vodstvom Disraelija, ki je vladal Anglijo od 1868 do 1880; konservativna stranka je čutila potrebo, da odgovori na pristisk razvijajoče se socialistične organizacije z obsežnimi reformami na socialnem polju. Za Disraelijem je prišla perioda lorda Salisburyja, ki je načeloval angleškemu kabinetu skoroda neprenehoma od 1885—1902. Konservativni element je torej ustvaril angleško socialno zakonodajo in je bil v vnanji politiki agilen zagovornik egoističnih angleških interesov. Osvojil si je afrikanke kolonije in si zagotovil svoje postojanke ob Perzijskem zalivu. Napravil je socialen mir doma, da je potem lažje zasledoval »žile britanskega življenja širom celega sveta«. Konservativna vlada je seveda imela brdka razočaranja. Napačno interpretiranje ameriških avtonomnih teženj je privedlo do konflikta in slednjič do ustanovitve neodvisnih Zedinjenih držav. Tragičen konec je pretil konservativni politiki v južnoafrikanški ali burski aferi, ker je, kar je v njenem programu, vedno preveč brutalno afirmirala izključno angleško stališče v najgršem egoističnem pomenu besede.

Od 1902 pa do 1914 so bili konservativci ven aktivnega sodelovanja pri vladi. Šele 22. ko se je v angleškem narodu rodila želja po manj komplicirani, bolj mirni in bolj izključno angleški politiki, je konservativna stranka vnovič prišla na krmilo in upa sedaj, da bo s socialnimi reformami in s protekcijskim tarifom napravila mir med državljani in red v produkciji, na zunan pa zopet napela vse sile, da uveljavi stari prestiž Anglije.

Ustanovitelj liberalne stranke v modernem smislu je lord Palmerston, ki je predal vodstvo Gladstonu. Slednji je bil med 1868 in 1894 štirikrat ministrski predsednik. Pod Gladstonom je liberalna stranka dosegla svoj največji sijaj v celi zgodovini. Zgodovinarji radi dajejo angleški liberalni stranki častni pridevek, da je bila stranka reform. To se da vsaj v celoti silno

težko zagovarjati. Na socialnem polju liberalna stranka nima zaslug, ker si je načelno zabranil vmešavanja v socialne probleme. Te reforme, pravi, morajo priti same od sebe in od spodaj. V vnanji politiki ni imela nikdar velikih iniciativ, z malo izjemo samo takrat, kadar je bilo treba zagovarjati in podpirati male narode. Gladston je bil velik pristaš narodnega gibanja v Italiji in na Balkanu. Reforme je liberalna stranka upeljala le na strogo domačem političnem polju. Gladston je bil velik zagovornik agrarnih reform in se je veliko pečal z vprašanjem cerkve v državi. Leta 1905 je zopet prišla na vlado pod Campbell Bannermannom in jo je obdržala do izbruha svetovne vojne. Veliki zmernosti in popustljivosti liberalne vnanje politike se imamo zahvaliti, da že mnogo pred 1914 nismo padli v komplikacije svetovne vojne.

Konservativna stranka je na znotraj nagnjena k reformam v toliko, v kolikor si s tem omili opozicijo, na zunan je vedno agresivna in na splošno silno ljubosumna na prestiž britanske države ravnotako kot na stare privilegije svojih plemenitaških voditeljev.

Liberalna stranka je bila vsikdar v ospredju, kadar je bilo v političnem življenju treba demokratičnih reform. Ona je dala britskemu državljanu politično dozelost, ki jo mi tako občudujemo. Strgala je verige privilegijev, ki so širnim masam zabranjevali vhod v državno hišo, odprla je vrata, ki so tako dolgo bila zaklenjena in za katerim je privilegirana kasta vladala. To je velikanska zasluga angleških liberalcev. Na socialnem polju in v vnanji politiki pa ji je njen princip laissez passer — laissez aller prepovedal vsako iniciativo.

2. Labour.

Liberalna brezbriznost za delavske sloje, ki so se pod impulzom svobodne konkurence in najstrastnejšega gospodarskega individualizma vedno bolj množile, je prisililo tretji in najnovejši sloj, da se ozre po samoohranbi. Prvikrat nastopi legalno v Angliji delavska organizacija leta 1824. po hudih političnih bojih od l. 1831 do 1839 so prišli bolj strokovni ali sindikalistični interesi v ospredje, ki so absorbirali delavske mase. Po razsulu internacionala, ki je imela strogo političen značaj, se prične v Angliji zopet huda borba delavskih slojev za politične pravice. Disraeli je imel zenižalno misel, da je slednjič vendar po hudem odporu odprl vrata socialni zakonodaji. Okoli 1880 je razvoj končan. Angleški delavec je strokovno naslonjen na svoje silijske Trade-Unions, iz katerih izbira svoje politične voditelje. Sindikalizem in politični socializem sta v Angliji našla križišče in hodita skupaj, medtem ko na kontinentu tega centripetalnega razvoja ne moremo opazovati. Politična govornika Trade-Unions sta Labour Party in bolj ekstremistična Independent L. P. Od leta 1902 je moč Labour Party v vednem in rapidnem naraščanju. Ko so l. 1905 prvič prišli delavci v parlament v dosedaj nepoznanem številu, takrat so Whig in Tory, konservativci in liberalci, prvič čutili, da je nastopil nov človek v zgodovini Britanije, ki bo nekega dne sedel na predsedniški stol britanskega cesarstva. Od 1905 se Labour manj briga za socialno zakonodajo, obstoječa mu zadostuje, on se

je vrgel na politično polje, da si ga osvoji. Danes se nikdo več ne čudi, če Labour, ki je druga stranka v zbornici, govori o vnanji politiki in razvija svoj program o stališču Anglije do svetovnih problemov. Angleški delavec je bil vedno praktičen. Medtem, ko je v Evropi socializem izbral svojo moč za zmedene prevrate in za strastno rušenje, je angleški delavec ostal zmeren in dosleden. Zato bo tudi zidal, kadar bo dobil krmilo v roke in ne bo podiral.

Labour Party bo zanesla med materialne rečenice, katerimi se bombardirata konservativna in liberalna stranka v sedanjih volitvah, težo socialnih vprašanj in ona bo, ki bo zastopnica — paradokso se nam zdi to — moralnih principov v notranji in zunanji politiki.

Anglija se bo zopet lepo prilagodila novim, svetovnim razmeram. Lahko, in ta korak je ne bo bolel »Četudi delavski sloj enkrat zasede vodilno mesto angleške administracije,« je rekel Anatole France, francoski pisatelj-komunist, »se v Angliji ne bo nič spremenilo. Komunistični sodniki bodo dali stare peruke na glavo in to bo vse. To pa zato, ker angleški delavec ni sanjač in ne utopist in ker si tudi svetovne socialistične republike ne more misliti brez angleškega predsednika in brez angleške zastave.«

V tem je moč Labour Party. Ona je v prvi vrsti angleška in patriotska stranka.

Fašizem in katoliški verouk.

Da je vpeljal italijanski fašizem v ljudske šole verouk in dal razobesiti v šolskih sobah križ, je vzbudilo v svetu vtis, da je Mussolinijeva vlada malodane katoliška. Reformo ministra Gentileja so tudi katoličani na vso moč hvalili in proslavljali. Toda ko se je besedilo njegovega zakona objavilo in so ljudje začeli natančneje ogledovati njegove posamezne člene, tedaj je prišel šele na dan pravi obraz in resnični duh fašistske reforme. Z neznanskim začudenjem se je ugotovilo, da je vodilni nagib novega šolskega zakona vse prej ko časten in spoštljiv za katoliško Cerkev.

Minister Giovanni Gentile ni vpeljal verouka v ljudsko šolo zato, ker je prepričan, da je katolicizem in njegov nauk resničen, ampak zato, ker se mu je zdelo pravično in metodično pravilno, pričeati duševno vzgojo doraščujočih rodov ravno razlago katoliškega nauka. V svojih modloslovnih spisih učni načrt, da se je človeštvo razvijalo počasi, prodirajoč na svoji zgodovinski poti od nepopolnih do vedno bolj popolnih oblik spoznanja, od mnogoboštva do enega Boga, od bajeslovja do vere, od vere do modroslovja itd. V svojem lastnem filozofskem sestavu, ki je nekje vrste panteistični idealizem, šele vidi Gentile vrhunec človeškega duševnega razvoja do današnjih dni. Kot učence Heglov znanja »niti tudi vse stare in premagane sisteme, ker ve, da so bili v razvoju človeštva potrebni in vsebujejo tudi sedaj še mnogo drobcev prave resnice. Kakor je moralo iti človeštvo v zgodovini skozi vse te stare sisteme, preden se je priborilo do Gentilejevega idealizma, tako mora tudi vsak posamezni človek ponoviti isti pot in se posebej v mladosti seznaniti najprej s starimi, le

REKLAMA

potem plakatov, letakov, katalogov, etiket itd. le tedaj dosega svoj namen, ako so reklamne tiskovine ne samo originalne.

temveč tudi lepo in okusno izdelane. Najceneje in najljubše jih

izdeluje **Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani**

Vtihadpljanje alkohola v Zedinjene države.

»Zveza narodov« se pripravlja na boj za odpravo zadnjih ostankov trgovine s sužnji, proti kokainu se je organizirala mednarodna zveza in že se nam obeta nov hud boj, neke vrste svetovni škandal. Nastal je vsled prepovedi alkohola v Zedinjenih državah leta 1920. Prepoved uvoza in prodajanja alkohola imenujejo Amerikanci z latinsko besedo prohibition; in vsa Amerika je razdeljena danes v dva tabora, v prohibitioniste in v antiprohibitioniste; ti so za zopetno vpeljavo alkoholne trgovine. Boj je hud. Prohibitionisti navajajo vse dobre posledice prepovedi alkohola, koliko se je zvišalo blagostanje, se znižalo število hudodelstev itd.; nasprotniki pa pravijo, da še nikdar niso bili ljudje tako pijani kakor lanski Silvestrov večer, da nikdar še ni bilo toliko vlovov, ubojev, umorov itd. kakor jih je sedaj in drugo. Alkohol si napravijo ljudje sami, imajo recepte, ali jim ga vtihadpljajo. Statistiko uporabljata in zavijata obe stranki, vsaka po svoje. Prav sedaj govori vsa Amerika o dveh slučajih zadnjih dni. Samo v Chicago je aretirala policija v mesecu septembru nad tisoč oseb v zakotnih pivnicah. — Nam se to ne zdi dosti: to je 30 ljudi na dan, Chicago pa šte-

je toliko prebivalcev kakor tri Slovenije, bi prišlo torej na Slovenijo deset ljudi na dan. — Od 1. januarja do konca septembra je umrlo v Chicago 150 ljudi vsled uživanja ponarejenega alkohola; od 8000 zaplenjenih vzorcev žganja, ali kakor tam pravijo, whiskyja, jih je bilo samo 80 — 1 odstotek čistih, v 80 odstotkih je bil sam strup. Zaplenjeni alkohol morajo uničiti tihadpaci sami. V Zedinjenih državah je umrlo lani 2000 ljudi vsled zastrupljenja z alkoholom. Nasprotni tabor pa pravi: »Res je, umrli so na zastrupljenju; to pa zato, ker prodaja ni dovoljena in so pili ponarejeni alkohol. Če bi prepoved odpravili ali pa vsaj omejili, bi se ti žalostni slučajji ne bili nikdar pripetili. Vi ste krivi, prohibitionisti!«

Vtihadpljanje.

Že se je začela s tem vprašanjem pečati diplomacija. Amerika hoče prekršiti določbe mednarodnega prava, a bo šlo težko. V sosednji Kanadi so seveda prohibicijo takoj izrabili in so začeli na več kot 5000 kilometrov dolgi meji s tihadpavstvom v največjem obsegu. Zaslužili so ogromne vsote. Celo mi v Jugoslaviji bomo to čutili; naš generalni konzul v Kanadi se je obrnil na jugoslovanske veletrgovce z vinom, naj se brigajo za Kanado in naj imajo najboljša svoja vina pripravljena za tja. Amerika je tihadpavstvo preko kanadske meje omejila, kar

je mogla. Popolnoma ga seveda ne more; prvič je meja predolga, drugič pa uporabljajo tihadpaci vsa mogoča sredstva. Na jezoru Ontario imajo celo podvodni čoln, ki prevaža dragoceno blago.

Dosti bolj važno pa postaja vsak dan tihadpavstvo ob obali, zlasti od angleških zahodnoindijskih otokov Bahama ali pa od otočja Bermuda tja ali pa tudi potom direktnega pošiljanja iz Evrope; to se vrši v prvi vrsti iz Anglije. Povedati moramo, da ima vsaka obmorska država policijsko nadzorovalno pravico do treh morskimi milj od obrežja in da v ta pas ne sme nobena ladja z alkoholom. Tudi navadni petiški parniki morajo biti v razdalji treh milj alkohola prosti. Milja je 1850 metrov, tri milje torej pet kilometrov in pol.

Sanirana kolonija.

V Zahodni Indiji je glavna postojanka za tihadpavstvo angleško otočje Bahama. Prvič je tik ob ameriški obali, potem je pa prikrievanje blaga spričo zalivov in zalivov zelo lahko; oblasti pa zatisejo obe oči. Glavno mesto Nassau je v zadnjih letih tako bogatelo, kakor smo to brali le o kalifornijskih zlatih naselbinah. Neke brošura, ki jo je izdala vlada sama, pravi tole: »Od leta 1919. so se vladne finance vsled razmer, nastopivših pomladi leta 1920. v Zedinjenih državah, na čudovit način opo-

mogle. Dolga imamo le še prav malo in šta je ves krit.« V Ameriki »nastopivše razmere« so seveda prohibicija. Prebivalstvo vsega otočja šteje komaj 60.000 duš; če bi bili vsi skupaj postali čez noč pijanci, bi n mogli popiti niti odstotka tega blaga, ki je poslano tja.

Rum — Runners.

Nassau je postal najvažnejša postojanka za trgovino z alkoholom. Od tam grejo takojimenovani rum-runners, večinoma je drnice, proti ameriški obali. Beseda rum znači v angleščini tudi žganje ali alkohol sploh, runner (množina runners) pa pomeni tekača, dirkača ali pa tudi tihadpaca, ki mora biti tihadpavec zmeraj pripravljen na dirko, najsi je v ofenzivi ali pa v defenzivi. Nekaj ladij izkrcra svoje blago pač že o obali južnih držav, večina pa pelje svoj dragoceni tovar direktno proti Novemu Jorku tam se zasidrajo izven trimiljske črte, po zaščito mednarodnega morskega prava in angleške zastave. Čez tri milje ameriške policija ne sme. Ta prostor, kjer čakajo, imenuje rum-row, vrsta ali »ulica« žganja. Neprestano se nahaja tam celo brodogovornih ladij. Le malo jih ima svoje blago v prodano, ko pridejo v rum-row. V tem slučaju skrbi kupec sam, da pride kdo iz Novega Jorka robo iskati. Večina ladij pride tja na špekulacijo. Ameriški tihadpaci p-

napol resničnimi sistemi. Tak zastarel sistem je za Gentileja tudi nauk katoliške Cerkve. Miselní sestav krščanstva in katolicizma je zanj ostra oblika človeškega spoznanja. Zato je treba vpeljati v nauk Cerkve v prvi vrsti otroke: dečke in deklice ljudske šole. Ko bodo otroci dorasli in duševno dozoreli, bodo katolicizem premagali in se povzpeli sami od sebe do popolnejše resnice, to se pravi, do Gentilejevega panteizma. Katolicizem bodo pustili daleč za seboj, ohranivši si v spominu le njegovo resnično jedro. Veronauk v ljudski šoli je torej po Gentileju le prehodni pripomoček za izobrazbo otrok in nič drugega.

S tega vidika šele razumemo, zakaj je Gentile vpeljal verouk v ljudsko šolo, čeprav ne veruje, kakor pravi sam, ne v katolicizem in ne v osebnega Boga. Sedaj razumemo tudi, zakaj je izročil Gentile veronauk učiteljem in ne duhovnikom, zakaj se vrši v šoli le poučevanje katoliških nauk, nikakor pa ne vzgoja v duhu krščanske vere in zakaj je Gentile hotel, naj vlada določi, kako se otroci veronauk učijo in kakšna mesta sv. pisma naj berejo. Ker misli Gentile, da so v katolicizmu le drobci resnice, nikakor pa ne cela verska resnica, je zbral pač v čitankah izmed nauk Cerkve le tiste, ki se mu dozdevajo najboljše in za izobrazbo otrok najbolj pripravi.

Na tem mestu smo nekoč že poudarili, da je fašistovska vlada uvedla veronauk v ljudsko šolo, nikakor pa ne v srednjo šolo. Srednja šola je v Italiji brezverska, veronauk se nismo poučevati niti kot neobvezen predmet. Fašistovska vlada je vpeljala obvezno telovadbo, uprla pa se je neobveznemu veronauku. Zakaj to? Ali ni poudarjal Mussolini ob obisku španskega kralja, to se pravi že pred par dnevi, da je Italija vseskozi katoliška dežela, ki spoštuje Cerkve in hoče postaviti duševno življenje Italije na temelj katolicizma? Morda hoče uvesti fašizem veronauk v srednje šole le postopoma? Ne! Kajti po Gentilejevem mnenju so srednješolci, to se pravi 10 do 18 letni fantje, katolicizmu že odrasli, njihov samostojni duh je nauk Cerkve že premagal, oziroma je treba dečkom pomagati, da ga premagajo. Zato je uvedel Gentile v srednje šole mesto veronauka filozofijo. V filozofskih čitankah berejo fantje odlomke iz Hegla, Schellinga, Fichteja in kot vrhunec resnice odlomke iz spisov Benedetta Croceja in Gentileja. Najvišji cilj, ki ga je postavil fašizem duševnemu razvoju srednješolcev, je panteistični idealizem, to se pravi resnični in pristni ateizem.

Gentile torej ni uvedel v šole veronauka iz spoštovanja do katoliške Cerkve, temveč je uporabil vero kot orodje za širjenje svoje filozofske teorije. Gentileju se je posrečilo, spremeniti šolski ustroj Italije v nositelja svojega modroslovnega sestava. To je jedro, to smisel in cilj šolske reforme fašistovske Italije.

Le površni in nekritični ljudje morejo torej trditi, da pomeni ta reforma zblizanje s Cerkvijo. Duh, ki nosi šolsko reformo fašizma, je duh omalovaževanja, preziranja in zlorabe katolicizma v protikatoliške svrhe.

Politične vesti.

+ Vprašanje velikega župana v Ljubljani. Navadno dobro poučeno »Vremec« poroča, da se ni rešeno vprašanje, kdo bo veliki župan v Ljubljani, ker se je prijavilo toliko kandidatov, da je minister notranjih zadev v zadregi, koga naj izbere.

+ »Obzor« proti Radiću. Kot vestni kronisti smo objavili v svojih poročilih iz Zagreba tudi mi, kaj in kako si zamišljajo Radić in njegovi prijatelji preureditev Evni državi ne bo mogoče doseči, marveč le v

rope. Radić je en tak načrt objavil v svojem 34. pismu iz Londona. Proti Radiću pa je včeraj ostro nastopil blokaški »Obzor«, ki piše o tej stvari na uvodnem mestu med drugim: »Oni, ki Radiću dobesedno vse verjamejo, bodo smatrali njegovo poročilo kot sigurno stvar in bodo pričakovali od sovjetske Rusije jugoslovansko konfederacijo in Veliko Hrvatsko od morja do Drine. Ker je Radić te načrte objavil brez vsakega svojega pridržka, je jasno, da njegovi pristaši ne bodo za sporazum z Belgradom, ker bodo verjeli, da se bo sovjetska Rusija poslužila skrajnih sredstev, da premaga belgrajski militarizem. Širiti med ljudi take nazorje pa se pravi ljudi odvračati od realnosti in jih uspavati z obljubami za sicer lepo bodočnost, ki jo pa more prinesiti le Rusija. S tem svojim dopisom je Radić napravil hrvatski stvari slabo uslugo in za hrvatsko stvar bi bilo bolje, če bi Radić jasno in nedvoumno označil svoje stališče in svoje cilje.«

+ Propadanje občin v Vojvodini. V Vojvodini se po prevratu še niso vršile občinske volitve in po občinah gospodarijo po lastni volji vladni komisariji. Razmere postajajo čedalje bolj neznosne. Novosadski »D. Volksblatt« zahteva, da se končno sklene občinski volilni red za Vojvodino in razpišejo volitve. Ob tej priliki naglašava važnost samouprave in piše med drugim: »Nositelj svobode v državi ni parlament, kajti ta le prevečkrat zaide na opolzko pot strankarskega in klikarskega gospodarstva, marveč avtonomne korporacije občin in cerkva, gospodarskih in kulturnih poklicnih krogov, katerih vseobsegajoče ustvarjajoče delo krepko podpira tudi državno celoto. Vse to moramo v Vojvodini pogrešati in živimo pod skrajnim varuštvom uradniške hierarhije, kakor hušje ni moglo biti niti v časih najhujših reakcije. — Naše občine v mestu in na deželi upravljajo po oblasti imenovani funkcionarji, deloma iz čisto drugih pokrajin došli uradniki, ki smejo po mili volji gospodariti ne samo s premoženjem, ampak tudi z dobrim imenom naših občinskih uprav. — Razpadanje občinskih uprav kriči do neba. Poznamo občino, ki preje nikdar ni vedela, kaj so občinske doklade, danes je pa obremenjena s 3000 odstotki in več. Brezupno zadolževanje občin ne pozna nobene meje več in volja občanarja in davkoplačevalca v lastni občini ne velja nič.« Tako piše o občinski avtonomiji »D. Volksblatt«. Toda kdor hoče resnično avtonomijo občin in podobnih naravnih organizmov, mora hoteli to dosledno in zahtevati tudi pokrajinsko avtonomijo. V centralistično urejeni državi je vsaka resnična avtonomija manjših upravnih organizmov izključena. Nemški politiki v Jugoslaviji vodijo zato čisto nedosledno politiko, ko centralizem deloma podpirajo, deloma pa proglašajo to načelo kot indiferentno za Nemce, na drugi strani pa zahtevajo občinsko, cerkveno, šolsko avtonomijo.

+ Italijanski glasovi o reškem vprašanju. Italijanski listi poročajo iz Rima povodom uradnega dementija vesti o italijansko-jugoslovanskem sporazumu glede Reke, da je smatrati ta dementi kot vladni opomin, da javnost v bodoče ne naseda takim vestem v belgrajskem, pariškem in londonskem tisku. Okolu reškega vprašanja da se predejo spletke in zvijače in so vse te izmišljene vesti v listih le igralne karte, ki naj izzovejo incidente ali vprašanje zapletajo. Ne sme se pozabiti, pišejo italijanski listi, da se za reškim vprašanjem in izboljšanjem odnošajev med Italijo in Jugoslavijo skrivajo politični in bankarski interesi.

Naše prepričanje je, da dobre uprave in pravne sigurnosti v centralistično ureje-

avtonomistično urejeni državi, vsled česar smo brezpogojno avtonomisti oziroma federalisti. Op. ured.

»Za zvezo med Italijo in Romunijo. V bukareški »Aurora« je poslanec Lupu pri-

občil članek, v katerem priporoča, da Romunija izstopi iz male antante in sklene novo zvezo z Italijo, Bolgarijo in Turčijo. To zvezo zagovarja tudi carigradski »Tanin«.

Silne povodnji.

Vsled neprestanih nalirov in tajanja snega so vse reke in potoki silno narasli. Reke so izstopile iz svojih strug ter preplavile obširne pokrajine in povzročile ogromno, neprecenljivo škodo. Posebno so narasle Sava, Savinja, Krka, Ljubljanka, Kamniška Bistrica in druge. Tudi s Hrvatskega in Baranje poročajo o velikanskih poplavih. Železniški promet med Brežicami in Zapršičem je pretrgan. Vladi vozijo v Zagreb iz Ljubljane po dolenski progi. Enako prihajajo poročila o povodnji na Goriškem in v gornji Italiji.

Ljubljansko Barje pod vodo.

Celo Barje je podobno ogromnemu jezeru. Ze od Karlovskega mostu se vidi Barje pod vodo. Do mitnice na Izanski cesti je še mogoče hoditi, od tam naprej pa tudi cesta izgine popolnoma pod vodo in je mogoče po njej samo še voziti. Hiše so vse v vodi, ljudje se morejo prepeljati samo po čolnih ali nalašč za silo zbitih splavih. Voda sega povsod že do oken. Pohištvo je v nevarnosti. Najbolj trpijo svinjaki, hlevi, kozolci in različne shrambe. Pridelek, kar ga ne leči višje, je uničen. Požarna bramba je bila včeraj popoldne na delu, da pomaga ljudstvu reševati najnujnejše stvari, da jih voda ne odnese. Tudi mestni avtomobil je pridno vozil. Župan se je z inženjerji sam podal na lice mesta, da vodi in nadzoruje pomožno akcijo. O šolskem obisku otrok seveda ni govora. Koliko škode bo voda tudi prizadela zdravju! Ljudje morajo spati v mokroti, ko voda sega že do roba postelj. Treba je tudi ves dan po vodi brodit, da se prideleki shranijo višje, kolikor je sploh mogoče, da se dragocenejši stvari odnesejo na podstrešje, da se reši živina itd. Voda seveda še narašča.

Strahna povodenj ob Savi.

Zadnja dva dni je Sava strahovito narasla. Bohinj je ves pod vodo, mostovi so podrti, ceste preplavljene, tako da je Bohinj odrezan od ostalega sveta. Pri Hrušici je Sava odnesla dva lesena mosta. Pri Podnartu je Sava preplavila železniško progo, promet se vrši samo s prestopanjem. Most pri Podnartu je Sava, kakor se poroča, odnesla. Pri Kranju sega Sava že skoro do železniške proge. Voda je odnesla velike množine lesa in sploh napravila ogromno škodo. Tudi Koka je silno narasla. Elektrarna ob Kokri je pod vodo in Kranj je brez električne razsvetljave.

V Medvodah je ob izlivu Sore v Savo nastalo velikansko jezero. Voda nosi hlode, svinjake in razne druge predmete.

V Št. Vidu nad Ljubljano je elektrarna ob Savi pod vodo in so vse okoliške vasi brez elektrike. V Št. Jakobu ob Savi so ogroženi prebivalci ponoči streljali na pomoč. Zalog je silno ogrožen. Vsi mlini in hiše ob bregovih so v vodi na meter visoko. Med Zalogom in Zadobravo je nastalo veliko jezero. Neka kmetica je hotela rešiti prašiče, pa je pri tem utonila. Na pomoč je prišlo vojaštvo. Tudi med Zalogom in Kresnicami je Sava poplavlila vso okolico. Ogrožena je tudi železniška proga. Vladi vozijo z največjo previdnostjo. Od Zidanega mosta do Zagreba se je Sava v širokem pasu razlila čez desni breg in napravila ogromno škodo. V nevarnosti je Krško, ker voda že dosega višino mesta.

Kamniška Bistrica.

Kamniška Bistrica je silno narasla in prestopila bregove. Na mnogih krajih je voda vdrla v hiše. Posebno so narasli njeni pritoki. Tuhinjska dolina je pod vodo. Tudi Radomlja, ki teče skozi Črni graben, povzroča ogromno škodo. Na večih krajih je raztrgala državno cesto. Vas Dob je ogrožena. Kakor pravijo najnovejše vesti, je Bistrica odnesla novi most pri Beričevem.

Porušeni in poškodovani mostovi.

Most čez Savo pri Boštanju je močno poškodovan. Promet je zaprt. — V Bohinju so trije mostovi podrti. Promet med Sotesko in Bohinjsko Bistrico je nemogoč. Škoda je velikanska. — Most pri Gorjah je podrt. Na cesti proti Jezerskem je voda odnesla en most. Promet je ukinjen. — Most čez Savo pri Krškem je v nevarnosti. Po najnovejših vesteh se je baje ta most že podrl. — Pri zgradbi mostu pri Sv. Petru v Savinjski dolini je novi zabetoniran srednji steber v nevarnosti, da ga voda podere. — V Litiji sega Sava do vrh mostu.

Krška vas pod vodo.

Krška vas, 30. nov. Krška vas je pod vodo. Ljudje so živino rešili, živeža pa ni bilo mogoče spraviti na varno. Take vode ne pomni tu nihče.

Avtomobilni poštni promet med Kranjem in Bledom.

Poštno ravnateljstvo objavlja: Zaradi prometnih ovir na gorenski železniški progi uvede poštno ravnateljstvo od 1. decembra do nadaljnjega avtomobilni promet na progi Kranj—Podbrezje—Radovljica—Bled. Danes pelje avtomobil tudi iz Ljubljane v Kranj in sicer ob 10. dopoldne izpred glavne pošte. Z avtomobilom se morejo prevažati tudi potniki. Cena 2 Din za kilometer.

Prekinjena poštna zveza.

Zaradi povodnji je prekinjena poštna zveza med Ljubljano in Polhovim gradcem.

KrKA.

Tudi Krka je silno narasla. Novomeška okolica je vse pod vodo. Škoda je velikanska. Mesto Kostanjevica je pod vodo.

POPLAVLJENA SAVINJSKA DOLINA.

Celje, 30. nov. (Izv.) Savinja in njen glavni pritok v Celju Voglajna ste tako narasli, da ljudje ne pomnijo take povodnji. Ne samo sloviti mestni park, marveč tudi del mesta je pod vodo in vsa okolica, tako da je mestno prebivalstvo od ostalega sveta popolnoma odrezano. Savinja prinaša seboj hlode, bruna, deske in cela, izruvana drevesa, ki butajo ob oba lesena mostova, da ljudje vsak hip pričakujejo, kdaj ju odnese voda. Tudi most preko Voglajne je v nevarnosti. Gromenje narasle vode je tako silno, da se povečuje v prebivalstvu strah. Savinja je poplavlila tudi del Savinjske doline. Med Zalcem in Celjem je glavna cesta sploh pod vodo, kakor postranske ceste, n. pr. cesta na Ostrožno. Tudi manjši potoki kot Hudinja, Koprivnica in drugi so silno narasli in pokrajino poplavalili. V mestu deluje z velikim naporom požarna bramba.

VELIKE POPLAVE NA HRVATSKEM.

Zagreb, 30. nov. (Izv.) Zadnje dni je Sava neprestano rastla, včeraj pa so se privalele velikanske mase vode. Tako velike Save pri Zagrebu ne pomnijo že od leta 1895. Danes je Sava prodrla novi nasip, ki so ga zadnja leta napravili. Voda je poplavlila ves teren na levem bregu pa je pri Trnju prišla že v bližino državnega kolodvora. Sava še vedno raste. V neko hišo je vdrla voda in je v hiši utonila neka ženska, ki je bila božastna. Policija in pionirji so na delu, da rešijo, kar je mogoče in pomagajo ogroženim ljudem. Sava je narasla za 4 m nad normalo. Železniški promet se vrši samo do Zapršiča.

Zagreb, 30. nov. (Izv.) Sava v okolici Zagreba je narasla tako, kakor tega ne pomnijo ljudje že 25 let. Ogrožena so sela Horvati, Trnje, Prudi, Rudište in Remetinec. V okraju Dugoselo so ogrožena sela Rugvica, Novaci, Oborovi, Prečno, Prevlaka in druga. Danes je narasla Sava na 4 m 10 cm nad normalo, to je, 70 cm nad včerajšnjim stanjem. Vse hiše ob Savi so pod vodo. Voda je odnesla oba kopališča na Savi pri Zagrebu. Danes je voda nosila s seboj cel most; ljudje sodijo, da je to most iz Stupnika pri Zagrebu. Voda odnaša iz hiš pohištvo. Ljudje se prevažajo po čolnih. Več tisoč ljudi je brez stanovanja. Most za pešce preko Save pri Zagrebu je samo za 1 meter in pol nad vodo. Vojaštvo in požarna bramba se udeležujejo rešilne akcije. Mobiliziranih je več desetkov čolnov za prevažanje ljudi in njihovih imetja. Polja na obeh straneh ceste so popolnoma poplavljeni. Na progi Dobova—Savski Marof je železniški promet prekinjen. Na Stepanj cesti

dejo iz Novega Jorka večinoma na motornih čolnih ven in vprašajo po ceni. Če se kupčija sklene, se mora denar takoj tam odšteti; alkohol spravijo v čolne, in nadaljnje riziko je na ramah tihotapca. V zadnjih mesecih se pa pojavlja poleg teh ladij vedno več takih, ki pridejo z otočja Bermuda ali pa naravnost iz Evrope.

Blago imenujejo, kakor smo že rekli, rum ali pa še bolj pogosto booz (izgovori: buz), to je pijača. Alkohola mora biti v njem zelo veliko, lažje vrste se ne plačajo. Angleži pošiljajo večinoma whisky, napolnijo ga v steklenice, s temi pa zaboje. Prodaja v rum-row se vrši zmeraj po zabojih. Večinoma kupijo kupci kar na slepo srečo in nimajo nobene garancije za kvaliteto; nasprotno se pa tudi rum-runnerjem lahko zgodi, da dobijo ponarejen denar. A zelo najboljši whisky se še izdatno spretni, preden pride do konsumenta; ta plačajo zelo drago, navadno en dolar za »drink«, požirek. Iz ene steklenice napraviti dve ali tri, je Amerikancem malenkost; morajo pač vsi živeti.

Vsa trgovina je precej nevarna in še kako romantično-rokovnjaška. Ameriška policija seveda ne more nič napraviti, njebo delo se začne šele v območju treh milj. Je pa zelo zelo podkupljena — bomo še govorili o tem — in je ne smatrajo za ne-

varno. Seveda brezpogojna ta varnost ni, pride lahko kakšno nadzorstvo itd. Vendar pa to ne pride v poštev. Največja sitnost je neugodno vreme; ladje morajo čakati na odjemalce včasih po celo tedne in cele mesece, nekatere so vrh tega še stare. Drug sovražnik je pa nova vrsta morskih roparjev, ki gredo na ladje konkurentov v službo in blago ali zaplenijo ali pa uničijo.

Grozeč svetlovni škandal.

Vlada Unije hoče seveda te škandalozne razmere odpraviti in je predlagala večjim evropskim pomorskim državam, naj dovolijo razširjenje obrežnopolicijskega pasu od treh na 12 milj, torej na 22 kilometrov. Za protiuslugo jim je obljubila boljše aprovizacijo onih potniških parnikov, ki pridejo v Ameriko. Mislimo pa, da tudi to ne bi dosti koristilo; poznavalci razmer pravijo namreč, da bi se tihotapske ladje lahko zasidrale tudi izven morskega pasu. Angleška vlada pa tudi ne bo resno nastopila proti javni ali tajni trgovini z alkoholom, saj je to v njenem lastnem interesu in v interesu njeni hkoloniji. Vsaj toliko časa bo nevtralna, dokler se bo kupčija tako izborna rentirala. Angleži so pač trgovci.

Kralj tihotapcev.

Pred dvema mesecema je prišel v London gospod Leonard Clark, najuspešnejši

vseh tihotapcev in zato nazivan z naslovom »kralj«. V razgovoru z urednikom velikega dnevnika »Daily Express« se je najprvo zelo energično zavaroval proti označbi »tihotapec« in je rekel: »Jaz sem pošten trgovec in prodajam blago, po katerem v takojimenovani suhi Ameriki najbolj povprašuje. Prodajam samo na odprtem morju. Dolej sem dvanajstkrat peljal prepovedano blago iz Nassaua in se nisem teritoriju ameriških držav nikdar približal na več kot na 18 milj — 33 km. — (Ta torej ni šel niti do rum-row in je ostal celo za polovico zahtevane ameriške razdalje bolj zunaj na morju.) — Sicer je pa moja kupčija prava zlata jama. Natakariji, ki so še pred par meseci brusili tlak kavarn v Nassau, imajo danes avtomobile in lepe jahte. Nekemu prijatelju sem posodil denar za opremo ladje in je začel s trgovino alkohola. Po dveh tednih je plačal svoj dolg in je naložil v banki še milijon frankov. V zadnji seziji sem prodal v Ameriko okoli dveh milijonov zabojev. Policija ne more nič. Vse, kar namerava, vemo že naprej. Naši posredovalci so s policijo tako dobro zravnali, da se ta zadovolji z zajetjem majhnih transportov, ki jih od časa do časa že naprej določimo v ta namen. In smo pri tem sistemu vsi zadovoljni: Producenti, mi trgovci, tihotapci, policija in konsumenti. Kaj pa hočete več?

(Zagreb) je voda vdrla skozi okna v neko hišo, kjer se je nahajalo troje otrok, ki se niso mogli rešiti in so utonili. Župan je podvzel akcijo, da se ljudje namestijo po raznih javnih poslopjih.

POPLAVA V BARANJL

Novi Sad, 30. nov. (Izv.) Iz Baranje poročajo, da so tam cele vasi in mesta pod vodo. V nekatere občine sploh ni mogoče priti, ker so vse ceste pod vodo.

Senta, 30. nov. (Izv.) Tisa raste. Dnevno naraste voda približno za pol metra.

TRST POD VODO.

Dne 29. novembra t. l. je nastopila v Trstu med strahovitim dežjem nenavadno visoka plima. Okolu pol 2. popoldne je stala voda 1 meter nad običajno morskovo vrhino in preplavila vso obalo. Kavarne Specchi, Garibaldi, Flora in trgovine v bližini so dobile v obisk morje. Voda je dosegla že prve stopnice magistratne palače in mestna oblast je opozorila gasilce, naj bodo za vse slučaje pripravljeni. Toda kmalu nato je dež ponehal in voda je hitro upadla.

POVODENJ NA GORIŠKEM IN V ITALIJI.

Vsled dolgotrajnega deževja so vse reke gornje Italije silno narasle ter preplavile vso ravnino. Tudi Soča in njeni pritoki so silno narasli. Soča je poplavlila vso hurlansko ravnino. Vasi so v veliki nevarnosti. Ljudje so zbežali na višje ležeče kraje. Pri Gradiški je Soča odnesla velik most.

Slovenci!

Ni vreden svobode narod, ki za svobodo ne žrtvuje.

Zato kličemo vsemu narodu na dan našega najpomembnejšega praznika, na dan narodnega ujedinjenja: Ne pozabite neujedinjenih, zlasti ne onih, ki so v največji bedi, ki se bore za golo življenje.

Naše brate v Vestfaliji je kruta usoda vrgla v tak položaj.

Sredi zime, daleč proč od domovine je že itak bedne zajela brezposelnost, da ti soči in tisoči očetov ne vedo, kaj bodo dali družini, na tisoče in tisoče mater obupuje, ker ne vedo kako bodo prehranile svoje otroke.

80.000 naših bratov se bori danes skoraj brezupno za svoj obstoj. Samo up, da jih ne bo pozabila domovina, kateri so ostali kljub dolgemu bivanju v tujini in kljub najsilnejšim potujočim poizkusom, zvesti, samo ta up jim daje še nadlvoške sile, da se vzdržijo.

Ali bomo varali njih zaupanje, ali bomo pozabili brate v sili ali bomo brezobzirni do gladnih otrok naše krvi?

Slovenci!

Mi hočemo in moremo Vestfalcem pomagati!

Zato se je osnoval od zastopnikov vseh političnih strank, vseh dobrotvornih in vseh narodno obrambnih društev akcijski odbor, da z velikopotezno podporno akcijo reši vestfalske rudarje pred poginom.

Slovenski narod!

Nešteto krat si že dokazal svojo plemenitost in vselej, kadar je kdo apeliral na Tvojo dobrosrčnost, je bila Tvoja roka odprta.

Naj bo tudi sedaj in 80.000 bratov in sester bo rešenih, slovensko ime pa bo zopet zaslovelo kot ime zvestih.

Na dan narodnega ujedinjenja 1. 1923.

Anton Brandner za NSS, dr. Anton Korošec, minister n. r. za SLS, Ivan Pucelj, minister n. r. za SKS, dr. Karel Triller za NNS, dr. Niko Zupanič, minister n. r. za NRS, dr. Gregor Žerjav, minister n. r. za JLS. — Za stolno mesto Ljubljana: župan dr. Ljudevit Perič. — Za Ciril Metodovo družbo: Andrej Senekovič, t. č. prvomestnik. — Za »Dobrodelnost: dr. Rožič, duh. svetnik Janez Kalan. — Za Društvo za siročad: dr. Fernanda Majaronova, Wesnerjeva. — Za Elizabetno družbo: Terezija Koširjeva. — Za Gosposvetski Zvon: dr. J. C. Oblak. — Za Jugoslovansko Matico: dr. Vladimir Ravnihar. — Za Kolo Jugoslovenskih sester: Franja dr. Tavčarjeva, Marija Engelmannova. — Za Krščansko žensko društvo: Mara dr. Brejčeva. — Za Slovensko Stražo: dr. Marko Natlačen, msg. Steska. — Za Splošno žensko društvo: Marica Bartolova, Modičeva. — Za Vincencijsko družbo: Kozler.

Upokojitev častnikov.

Poroča se nam, da so se nekateri častniki, ki so bili po starem zakonu vpokojeni, obrnili na svojega vrhovnega komandanta, na kralja, s prošnjo, da bi se jim milostnim potom storjena krivica popravila, ker so bili tik pred uveljavljenjem novega zakona odslovljeni. Silno ogorčena polemika različnih časopisov nad to krivico je imela za posledico, da se je ustavila s sledečim vojnim listom nameravana vpokojitev — kar prizadetim iz srca želimo — nadaljnega in večjega števila slovenskih in hrvatskih častnikov, kojih imena so bila deloma v časopisih že objavljena. Pač pa je bilo upokojenih večje število častnikov srbske narodnosti po novem zakonu.

Ne samo oficirji, kojih upokojitev se je ukinila vsled preje navedenega vzroka, temveč tudi vsi po novem zakonu upokojeni častniki uživajo dobroto novega zakona, medtem ko je usoda pred kratkim upokojenih častnikov krivica, katero popraviti bi bilo samoumevno. V tem smislu so se obrnili nekateri častniki s prošnjo za reaktiviranje, oziroma penzioniranje po novem zakonu na svoje predpostavljene oblasti, pa vse prošnje so se vrstile z opazko: »da nima zakonske možnosti«. Na to so oficirji predložili svoje prošnje kralju, ali tudi te prošnje so se vrstile z isto opazko, podpisane od vojnega ministra. So bile te prošnje Nj. Veličanstvu predložene? Mi tega ne verujemo, kajti Nj. Veličanstvo ne bi takih opravičenih prošelj zavrnilo. Vprašamo, če nima državljan, ki je zvesto in pošteno služil, pravice, da se obrne na milost svojega kralja, oziroma da take prošnje tudi pridejo kralju na znanje?

Dnevne novice.

— Radi državnega praznika »Slovence« jutri ne izide. Prihodnja številka izide v torek zjutraj.

— Ureditev obmejne prometa z Avstrijo. Jugoslovanska-avstrijska komisija v Mariboru, ki je imela rešiti vprašanja obmejne prometa, je dovršila svoje delo. Sporazum se je dosegel v naslednjih točkah: o pašnikih, o prometu po cestah, po tih in mostovih, ki vodijo preko meje, dalje o brojih in splavarstvu, o električnih napeljavah preko meje; o uravnavi Mure; o vodnih močeh in končno o ribarstvu. Niso se pa sporazumeli v turistovskem prometu, ker avstrijska delegacija v to sploh ni bila pooblaščenca. Zapisnike so zaključili in podpisali ter jih predložili sedaj v ratifikacijo obema vladama. Obmejno prebivalstvo bo končnoveljavno ureditev prometnih razmer z veseljem pozdravilo.

— V Planini pri Rakeku je bil v nedeljo, kakor smo že poročali, izvoljen za župana vrl pristav SLS g. Andrej Zihel, posestnik in gostilničar v Planini. Liberalci so volili za župana Fr. Kianta, akoravno so ob volivni agitaciji izdali lepake: »Vsi za Blažona«. Mislili so, da jim bo ta oseba, ki se je prelevila iz »samostojnež« v demokratarja, privabila v njihov tabor tudi kakega našega človeka. Mi smo seveda ta liberalni volivni manever takoj takrat spoznali in opozorili nanj naše volivce. Tudi svetovalci so vsi vrli pristavi SLS. Pripomnimo, da so se nasprotniki silno pehali, kako bi prepričali, da ne bi bili vsi naši izvoljeni odborniki zvesti »strankini disciplini« in bi morda kateri vendarle volil njihovega kandidata za župana, o katerem so »važnjivo« govorili, da ga hočejo imeti iz naših vrst; mislili so seve vse drugače, kakor so pokazale nedeljske volitve. Pa spodletelo jim je, kakor pri volitvi odbornikov tako tudi pri volitvi župana; naši možje so ostali močje in tako je bil izvoljen g. Andrej Zihel. Liberalci sedaj ponovno besne po oštarijah in se zaklinjajo, da bo doba zupanovanja g. Zihelra kratka, dovoljujejo mu m. o. eno leto življenja, med tem pa da hočejo porabiti vsa sredstva in v teh se bahajo, da niso izbirni, da ga »vržejo« in oni vendarle zavladajo. »Bomo videli,« je rekel slepec. Ali ne veste, da se vsako nasilje razbije samo ob sebi? — Liberalci se sedaj po svojih listih tolažijo, da so zadovoljni z izidom volitev v Planini. Lepo je to, da smo obojni »zadovoljnici. Mi pa trdimo, da je to javno priznanje liberalcev o zadovoljnosti s 6 odborniki, ki so jih dobili od 17 tih, le hinavsko zakrivanje velike sramote njihovega poraza, kljub njihovem skoraj nadlvoškemu naporu. Dalje pravijo, da je bil to njihov prvi nasok na Planino. Bežite, bežite in ne bodite šalobardel! Priznamo, da je gibčni dr. Rape prvč (iz Ljubljane) naskočil Planino, a resnica pa je tudi, da je liberalizem in boj proti njemu v Planini starejši kakor dr. Rape, četudi se ta boj ni vršil še nikdar tako srdito in v toliki meri kakor pri sedanjih občinskih volitvah. Ponovimo zopet, da vemó natančno iz n. a. j. b. l. g. a. vira, da ste liberalci računali na gotovo zmago, tudi poznamo daljne vaše načrte, na podlagi te zmage, zato ste letali kakor besni okrog, zato najeli agitatorja od JDS iz Ljubljane, zato ste vpregli v agitacijo vse, kar se je dalo in vam hlapčevsko služil: učiteljstvo, uradnice raznih sort, trgovce, oštirje, zato že nad 2 leti zastonj pošiljate v mnogih izvodih svojo umazano cunjo, ki se ji pravi »Domovina«. Naši ljudje ta vaš smrad vračajo, a vi kljub temu ne odnehate s pošiljanjem. Čemu vse to, ako ste hoteli biti boj brez upa na zmago? Seveda vam je spodletelo, ker mi nismo spali, ampak delali kolikor in kar smo mogli, in to vas boli. Spodletelo vam je sedaj in zagotovimo vas, spodletelo vam bo tudi v prihodnje, bodite o tem globoko uverjeni v svoji liberalnocentralistični »duši. Mi le rečemo: iz tako divjega bojnega meteža, kakor smo ga imeli čast doživeti pri zadnjih volitvah, izvojevati tako častno zmago 11 odbornikov in ko nam je manjkalo do dvanajstega odbornika le en glas, je le dokaz preizkušene borbenosti pristavov SLS. To mora priznati vsak, ki pozna naše razmere. Planina ni več ona občina kakor pred leti — pa še takrat je bil boj hud, Planina je sedaj že obmejna občina, kamor so se zato natepli razni SLS smrtino sovražni elementi. — Trditve dr. Rapeta v »Jutru«, da smo si mi obetali 15 odbor-

nikov, je čisto navadna izmišljotina, tako ste si obetali vi liberalci, ako ne še več. Stoji dejstvo, da doslej SLS ni bila še nikdar tako močno zastopana v našem občinskem odboru, kotji pa tudi dejstvo, da ste svobodomiselci v Planini od 18. marca kljub tako divjem agitacijskem aparatu nazadovale za 18 glasov. Liberalne kontrole v občinskem odboru, ki jo napovedujete v »Jutru«, se toliko bojimo kakor palice sneženega moža. Tudi ni nervoznosti v naših vrstah, pač pa je jo čutili kje drugje. Toliko še o naših volitvah, ki kažejo, da so vam posebno k srcu prirastle — so pa tudi nam. Capito?

— Katol. slov. izobraževalno društvo v Moravčah je v nedeljo, 25. novembra, proslavilo 20letnico obstoja. Po pozdravnem nagovoru predsednika Fr. Gorjupa so sledile pevske točke, katere je društveni pevski zbor, broječ 41 oseb, prav dobro izvajal pod vodstvom organista Aleša Capudra. Mešan zbor je zapel pet pesmi in moški zbor tri. Vmes so bile tri deklaracije, dve zloženi nalašč v ta namen od dr. Ivana Preglja in s. Elizabete, in pesem dr. Jan. Kreka »Z gore«. V govoru se je društveni tajnik, kaplan Fr. Pfaffar, ozrl na zgodovino društvenega dela, navajal je razne predhodke, ki jih mnogi še vedno goje proti vsaki organizaciji. Prav jasno je naslikal potrebo izobraževalne organizacije in cilj, ki ga hočemo doseči s prosvetnimi društvi. Sledil je poučen »dogovor« »Spela in Minkas«, katerega so navzoči poslušali z veliko napetostjo. S prizorom »Angel in satan« se je ta slavnost končala. Navzoči so se razšli s prepričanjem, da so take slavnosti s tako različnim programom veliko bolj zanimive, vzpodbudne in poučne kot igre s petimi dejanji.

— V Kamniku je umrl po dolgi mučni bolezni dne 28. novembra g. Jos. Gerčar, krojaški mojster. Vsled svojega prikupljivega značaja je bil splošno priljubljen ter je užival velik ugled in spoštovanje pri vseh, ki so ga poznali. Bil je zaveden Slovenec, vesel in zabaven družabnik, vztrajen pevec in dolgoletni podpornik narodnih društev v Kamniku. Značajnemu možu bodi ohranjen prijazen spomin!

— Tovariši starešine! Polovična vožnja za občni zbor v Celju velja od 1.—4. decembra (odlok 28. nov., št. 33.843). Kupljeni vozni listek (cel) velja za tja in nazaj proti izkazuilu vdeležbe na občnem zboru. — Sv. maša v celjski farni cerkvi ob pol 9. — Predsednik.

— Javno vprašanje. Ker davčni urad v Kostanjevici na moji pisni vlogi do danes ni ne povrnil in ne izstavil potrdila za 1576 dinarjev, — ta svota za mene ni malenkost — katero svoto je od mene »preveč« prisilnim potom izterjala, uljudno vprašam tem potom, kdaj misli to narediti. — Komljanec J., prejekt v št. Vidu nad Ljubljano.

— Umrla je v št. Jerneju na Dolenjskem po osemletni bolezni gospa Josipina Hudoklin r. Kessler, žena podobarja in posestnika, v starosti 58 let. Bila je vseskozi poštena, dobra mati in velika dobrotnica vseh bednih in zapuščenih. Skrbno je vzgojila svojih petero otrok. Blago ženo ohranimo v najlepšem spominu. Naj počiva v miru!

— Nov zdravniški in babiški zakon v Avstriji. Avstrijska vlada je narodni skirščini predložila zakonska načrta o zdravniškem redu in babištvu. Zdravniški red se v glavnem naslanja na prej veljavne določbe, uvaja le praktično pripravljeno službo po promociji.

— Babiški zakon razširja dolžnosti babic na nadzorovanje dojenčev in sodelovanje pri skrbstvu za matere in dojenčice, obvezuje babice, da obiskujejo ponavljalne tečaje in določa, da se po vseh deželah ustanove babiški gremiji.

— Vprašanje nemške gimnazije v Žombolju. Vojvodinski Nemci se zavzemajo za to, da se nemška gimnazija v Žombolju, katero pohajajo večinoma dijaki nemških družin iz Jugoslavije, sedaj, ko pripade Žombolja Romuniji, premesti v Veliko Kikindjo.

— Nov judovski tempelj v Sarajevu. Judje v Sarajevu so sklenili, da zgrade nov tempelj za 10 milijonov dinarjev. Na prvem sestanku, na katerem se je ustanovil stavbni odbor; so zbrali med seboj 2 milijona dinarjev.

— Belgrajska vlada in Hrvatje v Ameriki. Belgrajska vlada namerava izdajati za Hrvate poseben list »Slavija«, ki bo pisan v državotvornem duhu. List bo baje urejeval znani Manko Gagliardi.

— Velika tatvina v Novem Sadu. Tatovi so udrli v stanovanje dr. Tapavica v Novem Sadu in odnesli vrednosti za 100.000 Din.

— Kredit za palačo parlamenta v Beogradu. Za dovršitev zgradbe za parlament v Beogradu je odobren kredit v znesku 30 milijonov dinarjev.

— Kamniška podružnica SDZ priredi dne 5. decembra v društvenem domu v Domžalah ob 8. zvečer Mladavžev večer s sledečim sporedom: 1. sv. Mladavž, dvodejanka z godbo in petjem. 2. Razdelitev daril. — Vstopnine ni.

— Poštne vesti. Pomožna pošta Družmirje v področju pošte Šoštanj se z 31. oktobrom 1923 začasno zatvori. V Družmir se hkrati uvede dostavljanje pošilk na dom, pa samo za hiše, ki stoje ob potu. — Pomožna pošta Sv. Križ nad Mariborom v področju pošte Zg. Sv. Kungota je bila s 15. septembrom 1923 začasno zatvorena. Pri Sv. Križu je uvedeno dostavljanje pošilk na dom. — V področju pošte Mozirje je bila s 24. oktobrom pomožna pošta Šmihel začasno zatvorena.

— Podzemski Zagreb. Dne 26. m. m. se je v Zagrebu začela razprava proti 18 letnemu

Paskijeviću in 19 letnemu Thierryju, ki sta obtožena dvojnega roparskega umora na Prekrižju pri Zagrebu. Paskijević en umor priznava, drugega pa vali na svojega tovariša Thierryja, ki pa vsako krivdo še vedno taji. Povodom tega procesa je priobčil »Zagr. Tagblatt« uvodnik, v katerem ostro razgalja nezdrave zagrebske družabne razmere. Naglašja, kako zagrebska javnost iz napačne sentimentalnosti ali liberalnosti ščiti in pokriva težke zločine takozvane boljše družbe. »Tako da danes v Zagrebu marsikak nedvomen zločinec svobodno in ne kaznovano hodi okolu in že s samo svojo eksistenco ostale naravnost izživa na zločine. — Po pravici tožijo stari, izkušeni policisti, da je danes v Zagrebu zelo težko prav ločiti med lopovom in gospodom. Tu mora nastopiti družba sama, da lopovi ne bodo nastopali kot gospodje in ne kaznovano izvrševali svoje rokodelstvo.«

— Da počaste spomin velikega pesnika, so zbrali učenci meščanske šole v Ormožu ob Stritarjevem pogrebu znesek 130-50 Din kot prvi prispevek za dostojen spomenik. Učiteljski zbor je priložil 40 Din. Denar je poslal ravnateljstvo višjemu šolskemu svetu.

— Silna pomorska nevihta je prejšnji teden divjala ob dalmatinski obali. Plima je tako narasla, da so morski valovi v Dubrovniku pljuskali do prvih hiš na obali in udrli stekla v oknih. V silnem valovanju se je po lukah odrgalo in razbilo mnogo lesenih kopališč in poškodovali obalne zidove in nasepe. Take morske nevihte že davno ne pomnijo.

— Ova vloga. V Turškem vrhu je bilo vloga. Ijeno pri posestniku Francu Wiesthaleru ter ukradenih več kovov in pogrinjal za posteljo, zrcalo in pa 25 l vina in 6 l žganja v skupni vrednosti 6400 Din. — V Brežicah pa je bilo vloga. Ijeno pri posestniku Roku Stašku in ukradena moška zimska suknja, moška obleka, ženski ževlji in nekaj teletine v skupni vrednosti 16.000 K. —

— Samljiv postopač. Zandarmerija v Cerkljah je aretirala radi potepuštva »vraga« približno 85-letnega čedno »čenega« neznanca, ki se je izkazal s krstnim in rojstnim listom, izdanim od župnega urada v Sp. Drazogradu na ime Ant. Potočnik, rojen 1890 v Krovem vrhu. On trdi da je Anton, na prsih pa ima tetovirani črki St. U. in letnico 1883, kar je bržkone njegovo pravo ime in rojstno leto ter so dokumenti gotovo uk adent. Sumijo, da je kak agitator iz Koroške. Izročili so ga sodišču.

— Jugoslovanski Matije je ukazalo Jugoslovensko šumarsko udruženje, podružnica Ljubljana znesek Din 331.40 kot čisti dobiček prodaje črne kave ob priliki ekskurzije Jug. šum. udruž. v Pokljuki dne 21. in 22. avgusta 1923. Vsem darovalcem iskrena hvala!

— Zanimiv dogodek. Ob zadnji ekspediciji na severni tečaj so imeli določen izvrsten zrakoplov. Še enkrat so sodelovalci pristopili k razgovoru, da se še vse natančno domenijo, kar pride nekomu na misel, kako bi si zapisovali postopne dogodke na poti. Svinčnika ni kazalo seboj vzeti, ker se s svinčnikom pisano kmalu razmaže, da postane nečitljivo; žrnlo bi ob takem mrazu zmrnilo. Vsi razmotrivajo, kaj jim je storiti, le dr. Knut R. se snehlja in pokaže neko črno podolgovato stvar. Vsi se začudijo; on jim pa razloži, da je to nalivno pero, v katerem žrnlo ne more zmrzniti, ker ga brani pred mrazom telesna temperatura v žepu telovnika.

— Trda zima in drago kurivo je danes veliki udarec za vsakega. Brez gorkega stanovanja ni zadovoljstva v hiši in rodbini. To velja tudi za trgovce, pisarne, javne lokale, gostilne in restavracije, ki računajo na goste, ki so v trdem mrazu razveseljeni, če se v toplem lokalu ogrejejo. Zato je velike in neprecenljive važnosti iznajdba g. N. plča v Mariboru, patentirani ogrevalni aparat »Toplodar«, ker isti omogoča, da se napelje od štedilnika v sobo, ali iz ene sobe v drugo, ali iz sobe v štedilnico in obratno, ne da bi se zato posebej ali kaj več kurilo. Nasprotno, 50% se porabi manj kurjave in pri tem se popolno razgrejeta oba lokala. Ogromni denarni prihranki izplačajo aparat v najkrajšem času. Mnogoštevilna naročila in p. zahvale potrjujejo veliko gospodarsko vrednost Toplodara. Vsaka gospodinja kuri skoro cel da štedilnik, ker pripravlja na njem zajtrk, kosilo in večerjo. Vsa toplota gre pri dimniku v zrak; ali pa se k štedilniku priključi v sosedni sobi aparat Toplodar, kuha gospodinja nemoteno in opravi svoje delo, sosednja soba pa se lepo razgreje, a da porabiš za to le en vinar.

— Razne tatvine in vlogi. Mariji Morovi Mariboru je bilo ukradeno iz stanovanja 4000 denarjev, ževlji in nekaj obleke in perila v skupni vrednosti 8000 K. — V Crnomlju je bilo vloga. Ijeno v kuhinjo Jakličevega hotela. Tat je ukradel m. o. ško suknjo, vredno 8000 K. — Med vožnjo iz Prije v Split je bilo ukradeno ameriškemu državljanu Andreju Xifto potni list za njega, ženo in otroke in pa okoli 9000 K denarjev. — Iz skladišča Franca Wulfa je bila ukradena trg. pom. Slavk. Skrlavcu rjavozelenkasta zimska suknja, vreda 8000 K. — V Ljudski kuhinji v Ljubljani je bilo ukradenega 50 kg sladkorja v kockah v vrednosti 4000 kron. — Na Poljanski cesti št. 13 sta bili ukradeni s hodnika Mariji Čehovinovi 2 rjuti namizni prt in nekaj perila v skupni vrednosti 3000 K. — Gostilničarju Lorencu Kolencu v S. Siki je bilo ukradenih iz nekega predala v g. stlini 780 kron. — V Radni je bilo vloga. Ijeno trgovino Rudolfa Trapčarja in pokradeno za ok. 100.000 kron raznega moškega in ženskega blaga. — K gostilni in trgovki Frančiški Zaležki Boštanj je prišel neznan elegantno oblečen možakar in je nakupil v trgovini več srajc, naglavljen rut in nov plet v skupni vrednosti do 7000 kron. Ker ni imel dovolj denarja pri sebi, je prošil s. stliničarko, da naj mu da na razpolago voz in voznika, da se pelje domov v Krmeč, kjer bo plač kupljene stvari z orehi in jabolkami. Med potjo se je ustavila z voznikom v Zupančičevi gostilni, ki sta tudi prenočila. Ko se je hlapec zjutraj zbudil je kavalirski potnik že odšel in odnesel poleg preneza še gostilničarju 2000 kron vredno konjsko odejo. — Posestniku Antonu Redlju v Lukovcu

odnesel neznani vlomilec denarnico s 600 kronami denarja in nekaj toaletnih stvari. — Izpod kozloca Ivana Novaka v St. Vidu pri Lukovci sta bile ukradeni dve vozni plahti, vredni 10.000 kron.

— Preiskava po gostilni. Dne 16. sept. t. l. po policijski uri je nekdo potkal na okno gostilne pri Naaku v Kranju. Gostilničarka vpraša, kdo je. »Policijski« se je oglašil strog odgovor. Gostilničarka je nato hitro odprla in vstopila sta dva gosta, ki sta rekla, da morata izvršiti preiskavo, obenem pa zahtevala pijače. Gostilničarka jima je hitro postregla; njeni hčerki se pa stvar ni zdela prava in je skrivoma odhitela po stražnika. Ta je hitro došel, da sta »policijska« znani Novak Peter, ki je zaradi tatvine presedel že 5 let v ječi, in njegov brat. »Preiskavec« v gostilni je bilo sedaj konec, namesto tega se je uvedla preiskava na sodniji. Ta preiskava se je večer pred ljubljanskim sodiščem končala tako, da je bil Peter Novak obsojen na 3 tedne zapora, čeprav je skušal celo reč poizniti kot veselo šalo.

— Rane nesgode. V Franc Izgrobekovi tovarni za pohištvo v Smartnem pri Litiji si je zmečkal vajenec levo roko. — Pri klanju živine se je ukral v levo nogo mesarski pomočnik Albert Moser v Celju. — Zebjar Andrej Solari pri Mariji Hafnerjevi v Kropi se je ponesrečil pri spravljanju lesa in se je težko poškodoval na levi nogi in po rokah. — Kovaški vajenec Janez Globočnik pri Arhu Pogacarju v Kamniku si je poškodoval desno oko in so ga morali oddati v bolnico. — Na krožni žagi bratov Tavčar v Brezmem se je obrezal del. Alojz Roje po desni roki, na Galetovi žagi v Bistri pa si je zmečkal desno roko žagar France Ogrin. — Strojarski pomočnik France Krašnar v tovarni za usnje »Indus« na Vrhniki, se je pri rezanju težko obrezal po levi roki. — Pri Kiklu Avgustu v Ormožu se je tesar Brumen Miha usekal na desno nogo. — Ivan Likar, mizarski pomočnik pri Erharitu Stefanu v Rušah pri Mariboru, se je na krožni žagi močno porezal na levi roki. — V spekarni Franceta Dernovšek v Lajterspergu si je delavec Andrej Feliks zmečkal dva prsta na desni roki; istotam se je delavka Jerič Ana poškodovala na glavi. — Timpran Ivan, tesarski pomočnik pri Ivanu Krofšu v Brezicah je razžagal debela, pri temur se je deblo zvalilo na njega in ga močno poškodovalo po zgornjem delu telesa. Oddan je bil v bolnico v Brezicah. — Pri Zličkarju Antonu v Sevnici se je dekla Dvorčak Antonija usekala v levi roki. — Nabernik Anton, delavec pri ključavničarju Stiranu Josipu, se je ob pločevini obrzal na levi roki. — Pri kolarju Jerasu Francu v Mekinjah se je vajenec Hladnik Franc pri brušenju urezal precej močno na levem zapestju. — Pri gradbi jemu na Fužinah je padel delavec Svecak Ignac razid v strugo. Pri padcu si je poškodoval levo nogo in so ga prepeljali v ljub. bolnico. — Na žagi »Boh. Bistrica« se je usekal del. Ivan Kuštin v levo nogo. Poškodba je težka. — Na parni žagi Jakoba Novaka v St. Lovrencu na Pohorju je v St. Lovrencu na Pohorju je odletel delavcu Grubelniku Andreju kos kamna v desno oko. Prepeljali so ga v mariborsko bolnico. — V tovarni za lesene žeblice v Tacnu pri Ljubljani se je močno vrezal v levo roko del. Zorman Franc pri stružnem stroju. Oddali so ga v ljubljansko bolnico. — V tovarni usnja inž. Poljak v Trzinu si je pri stroju na likanje podplatov zmečkal delavec Josip Ješe levo roko. — V predilnici v Trzinu si je delavec Perko Peter zmečkal desno roko. — V tovarni usnja »Indus« na Vrhniki se je strojarski pomoč. Vincenc Dokša nevarno porezal po desni roki. — V apneniku »Celje« je kurjaškemu pomočniku Francetu Kobše odletel kos premoga v levo oko in ga težko poškodoval. — V paromlinu Scherbaum v Mariboru se je del. Bartol Keuschlin obrezal na krožni žagi po levi roki. — Mestni delavec v Mariboru Oberman Josip si je pri nakladanju kamna poškodoval križ in levo roko. — V papirnici v Goricanah si je delavec Zlebnik Jožef pri razkladanju lesa zmečkal desno roko.

— Peppermint-Lysoform, najboljša antiseptična voda za usta, se zopet dobi v vsaki lekarni in drogeriji. 7824

— Zahtevajte povsod našo domačo Kolinsko etiketo, izvrsten priradek za kavo. 8559

Primorske novice.

p Sv. birna med beneškimi Slovenci. »Goriška Straža« poroča: »Pred kratkim je bilo birmovanje po slovenskih občinah videmske nadškofije. Povsod so bili le italijanski govori, ki jih ljudstvo po veliki večini ni prav nič razumelo. S takim postopanjem se hali ljudstvo in domača duhovščina, ki označuje ob nedeljah in praznikih božjo besedo v domačem slovenskem jeziku. Da delajo tako po uradih vladni možje, si še lahko razlagamo, čeprav je to obsodbe vredno, a da ugačajo po cerkvah to malikovalstvo cerkvene osebe, je neodpušljivo.«

p Umrla je v Gorici 66 letna Helena Osaha, kuharica pri knez nadškofu. Pokojnica je bila v službi pri petih škofih: Glavini, Strku, Zornu, Jordanu in sedanjemu nadškofu dr. Sedežu.

p V hotelu pozabil 800.000 lir. V restavraciji poleg južnega kolodvora v Gorici je neki tujec pozabil vrednostnih papirjev za 800.000 lir. Kljub temu, da na vse strani za njim brzojavljajo, se mož še ni oglašil, da bi dobil lastnino nazaj.

p »Svobodac« na Reki. General Giardino je dal po svojih sodnikih, ki jih je pripeljal s seboj iz Italije, obsoditi štiri odlične meščane pod policijsko nadzorstvo, ker so se udeležili službe božje za Rečane, ki so padli v boju za svobodo Reke.

p Obnova javnih stavb na Goriškem. Glasom sklepov merodajnih oblastvenih činiteljev začno v kratkem graditi naslednja javna poslopja: stolnico v Gorici in Trzinu, farbo cerkev v Bovcu, kameniti most pri Selšču med Tolminom in Kobaridom, župni cerkvi v Volčah in Čezsoči, občinsko sirarno na Sv. Višarjah, cerkev sv. Ignacija v Gorici, ljudsko šolo v Kalu pri Kanalu, občinski vodnjak in napajališče na Vrhu.

p 22.000 lir za Lego nazionale. Vlada je naklonila Legi nazionale 22.000 lir, da s tem omogoči otvoritev otroških vrtec v št. Andražu in St. Petru. Tako zraste dva zavoda za poitalijančevanje najmanjše slovenske dece.

p Nižji slovenski tečaj kr. tehničnega zaveda A Zanon v Vidmu se odpre dne 3. dec. t. l. in se ta dan tudi začne pouk.

Štalarske novice.

š Promocija. V petek, dne 30. novembra, je bil na zagrebški univerzi promoviran doktorjem bogoslovja š. g. Vincenc Močnik, profesor cerkvenega prava in zgodovine na bogoslovnem učilišču v Mariboru. Čestitamo!

š Narodno-gospodarski tečaj za knetske fante in može se bo vršil letos v dneh 27., 28. in 29. decembra v Mariboru in Celju. V Celju ga bo vodil g. dr. Korošec, v Mariboru pa dr. Hohnjec.

š Iz Slovenjgradca nam poročajo, da se vrši na narodni praznik dne 1. decembra t. l. ob pol osmih zvečer v prostorih hotela Goll v Slovenjgradcu priveditev v prid božičnic za revno šolsko mladino na obmejnih šolah marenberškega sodnega okraja. Sporedi: 1. Koncert. Posamezne točke izvajata pevsko društvo in salonski orkester v Slovenjgradcu. 2. Srečolov. 3. Prosta zabava. — Zanimanje za to priveditev je veliko ter utegne tudi njen gmotni uspeh postati sijajen.

š Ustanovni občni zbor Pokrajinske zveze vinogradnikov za Slovenijo se vrši v nedeljo, dne 2. decembra, ob 10. uri dopoldne v Mariboru v Narodnem domu.

š Trbovlje. V nedeljo praznujejo slovenski rudarji praznik sv. Barbare, zaščitnice rudarjev. Dopoldne ob pol 11. uri je rudarska sv. maša, popoldne v Društvenem domu predavanje o pomenu tega praznika za rudarje, ter lepa socialna igra »Dedščina«.

š Trbovlje. V sredo, dne 28. novembra, se je zglasila na rudarskem glavarstvu deputacija II. rudarske skupine v svrhu intervencije odtegljaja bolniških prispevkov za časa zadnje rudarske stavke. Pripomniti moramo, da se je trboveljska družba drznila rudarjem odtegniti ves znesek, katerega morata plačevati tako delavec kot tudi delodajalec svojim delavcem, opirajoč se na § 55. zakona o zavarovanju delavcev. Rudniški glavar dvorni svetnik g. inž. Strgar je deputacijo obvestil, da se bo pri prihodnji plačilni perijodi delavstvu izplačal celoten odtegljaj, kar je deputacija kot tudi vse rudarsko delavstvo vzelo z zadovoljstvom na znanje.

š Z noži so obdelali fantje iz Vretje vasi v Apaški kotlini ob priliki neke veselice dva financarja. Poškodovali so oba zelo težko.

Gospodarstvo.

g Žitni trg. Na novosadski produkti borzi notirajo žitu sledeče cene (za 100 kg): pščenica 320—325 Din, koruza 200—250 Din, fižol 350 Din, pšenična moka št. 0 515—525 Din, št. 2 460 Din, št. 6 320 Din, otrobi 130—145 Din.

g Stanje papirnatega denarja v Jugoslaviji. Po izkazu Narodne banke z dne 22. novembra 1923 smo imeli za 5.797.470.900 Din papirnatega denarja v prometu. Od zadnjega izkaza se je stanje zmanjšalo za 83.210.250 dinarjev.

g Letošnja letina tobaka. Letošnja letina tobaka je kvantitativno dobro izpadla in tobak je izredno dobre kakovosti. Uprava monopola je sklenila izvesti 500.000 kg tobaka boljše kakovosti, ravnotako tudi nekaj stotisoč kilogramov slabše kakovosti.

g Ogrska trgovska bilanca aktivna. Zaradi velikega izvoza živil izkazuje ogrska zunanja trgovina v oktobru aktivnost 14 milijonov kron v zlatu.

g Poljska marka propada naprej. Pred par dnevi so tuje devize na poljskih borzah znatno poskočile in je dolar notiral skoro 4 milijone, v privatnih krogih pa je bilo treba za 1 dolar celo 5 milijonov poljskih mark.

g Poljska sistrava vse carinske olajšave. Finančno ministrstvo namerava ukiniti vse dosedanje veljavne carinske olajšave pri uvozu blaga.

g Štines napreduje. Znani nemški velekapitalist Hugo Štines je vstopil v vsoto 20 milijonov dolarjev v neko ogromno ameriško podjetje v petrolejski stroki, ki eksploatira petrolejske vrelce po celi vrsti dežel.

BORZA.

Zagreb, 30. nov. Sklep. Pešta 0.46—0.47, Italija 3.88—3.84, London 3.86—3.87, New York 88.25—89, Pariz 4.70—4.775, Praga 2.5775—2.58, Dunaj 0.12475—0.1225, Curih 15.525—15.575. — Valute: dolar 87—87.50.

Curih 30. nov. (Izv.) Holandija 217.5, New York 270.13, London 24.9, Pariz 30.75, Milan 24.78, Praga 16.6425, Pešta 0.00802, Bukarešt 2.87, Belggrad 6.525, Sofija 4.40, Dunaj 0.008060. Valute: avstrijska krona 0.008075.

Ljubljanske novice.

lj 40 letnico svojega poklica obhaja danes g. Hinko Zirkelbach, faktor Jugoslovanske tiskarne. Vstopil je kot učencev v Katoliško tiskarno dne 1. decembra leta 1888. Deluje izvzemši par mesecev ves čas v naši tiskarni. Gospodu jubilaru naše iskrene čestitke!

lj Ljudska visoka šola v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 2. t. m. ob 10. dopoldne v zbornišni dvorani na univerzi javno, vsakomur dostopno predavanje o sledeči temi: O zanemarnjenosti mladini. Predava gđ. Al. Štebija. Vabimo vse, ki se zanimajo za vprašanja naše dobe in našega življenja; posebej vabimo še starše in vzgojitelje.

lj Stritarjeva maska in slika. V izložbenem oknu tvrde Gričar in Mejač v Šelenburgovi ulici je razstavljena maska pok. Stritarja, posneta od g. kiparja Tineta Kosa, in Stritarjeva slika od akad. slikarja Sterleta.

lj Preselitev pošte Ljubljana 2. Dne 2. decembra se bo izselila pošta Ljubljana 2 (na glavnem kolodvoru) iz dosedanjih prostorov in bo od 3. decembra naprej poslovala v novih prostorih, ki se nahajajo v enonadstropnem poslopju poleg kolodvorske trafike ob Cesti na južno železnico.

lj Povodenj in ljubljanski trg. Včeraj so se na ljubljanskem trgu zelo občutile posledice povodnji. Z dežele ni prišlo skoraj nič blaga. Seveda pa tudi povpraševanja ni bilo posebnega — saj smo bili zadnjega v mesecu.

lj Mohorjeve knjige za stolno župnijo so došle. Dobe se v prillitju stolnega župnišča. Vsak družbenik plača za stroške 2 Din. — Naročite knjige precej za leto 1924. Za štiri knjige znaša letnina le 20 Din. Za doplačilo 14 Din dobite še v platno vezano krasno premisljevalno knjigo Meschlerjevo: Trije temeljni nauki duhovnega življenja. Dostopni, ki so plačali manj ko 300 Din, morajo nekaj doplačati.

lj Poročil se je v Ljubljani gospod Oton Doktorič z gđco. Albino Hafnerjevo iz ugledne rodbine posestnika in vinskega trgovca v Sp. Šiški. Poročil ju je g. dr. Doktorič, bivši tajnik goriškega nadškofa. Obilo sreče!

lj Himen. Poročil se bo gospod Franc Šimenec, obrtnik-invalid, z gđc. Anico Ljubičevo iz Ljubljane. — Obilo sreče!

lj Umrla so v Ljubljani: Marija Zelenko, hirarka, 82 let. — Anton Kos, kočijaž, 73 let. — Ivan Sušteršič, posestnikov sin, 8 mesece. — Andrej Baloh, kočar, 44 let. — Anton Založnik, tesarski pomočnik, 24 let. — Elizabeta Kozlevčar, kočarica, 21 let. — Miha Bukovec, jenek, 1 mesec. — Josip Einspieler, šolski učencev, 10 let. — Marija Altenreither, zasebnica, 40 let. — M. Gonzaga Grošelj, uršulinka, 82 let. — Jakob Mlakar, delavec, 72 let. — Frančiška Ilmnik, žena žel. nadsprevodnika, 60 let. — Ernestina Kapus, žena tovarniškega delavca, 27 let. — Marija Prosen, rejenka, 10 mesecev.

lj Družba sv. Elizabete. Osrednji svet družbe sv. Elizabete ima redno mesečno sejo prihodnj tork, t. j. 4. t. m. ob 5. popoldne. Vse konference naj sigurno pošljejo zastopnice!

lj Risto Šavinov rodoljubni čin. G. Risto Šavin, skladatelj »Gospodstvskega snac«, ki se upripori nocoj v operi, je poklonil tancijemo svoje premijere »Gospodstvskega Zvonca« z željo, da bi se od strani društva prodajale v gledališču svetilice in na ta način praznil praznik ujedinitelja. Z dovoljenjem gled. uprave se bodo med odmori prodajale svetilice po 1 Din kom., a to popolnoma neobvezno. G. skladatelju, ki se osebno udeležil premijere izrekamo za njegov rodoljuben čin iskreno zahvalo, sl. občinstvo pa vabimo, da se v velikem številu udeležil proslave, ki je narodno delo domačega skladatelja! — »Gospodstvskega Zvona«.

lj Miklova Zala na Ljudskem odr. Krekova mladina ponovi v nedeljo dne 2. dec. v Ljudskem domu krasno narodno igro »Miklova Zala«. Prosim vse, elasti okoličane, da si preskrbite vstopnice v predprodaji, ki je od danes naprej v Jug. Strok. Zvezi na Starem trgu št. 2-I. in na dan predstave eno uro pred predstavo v Ljudskem domu. Začetek ob 4. popoldne.

lj Miklavžev večer v Uniju je tik pred nami. Vstopnice se dobe vsak dan do srede (tudi v nedeljo) v Šentpeterski prosveti (Zupnijska ul. 1. poleg cerkve sv. Petra) ob 9. zjutraj do 7. zvečer. Istotam se oddajajo darila in dobe vsa tozadevna pojasnila. Darila (za otroke in odrasle) morajo biti dobro zavita in opremljena z natančnim naslovom. — Cene prostorov: Družniški sedež 8 D, parterni 8 Din, balkonski 10 Din, galerijski 6 do 8 Din, stojališče 5 Din; otroška vstopnica 2 Din. — Vabimo cenj. občinstvo, posebno starše z njihovo dečo, da posejijo to prireditel, katere jim bo ob spretni in krasni režiji napravila obilo veselja in zadovoljstva.

lj Občinstvo in mladina opozarjamo, da se vrši predprodaja vstopnic za prireditel Pomladka rdečega križa, ki se vrši v soboto in v nedeljo, to je 1. in 2. decembra popoldne ob 4. uri v dvorani hotela Union v soboto in nedeljo dopoldne ob 9. do 12. ure v Matični knjigarni in pol ure pred pričetkom pred koncertno dvorano.

lj Česka obec. Oslavy Narodnega ujedinitelja se sčasnostne, pridite vlični čas v soboto o 7. hod. večer do naših mestnosti Narod. domu, tam bližje.

lj Pozor! Ker v nedeljo radi akrajno slabega vremena ni bilo možno še mnogim ogledati si otvoritvene predstave »Skrivnostno zrcalo« s »Prologom«, se bo ista v nedeljo, dne 2. decembra ponavljala in sicer zadnjič.

lj Prihodnje predavanje Stalne Prosvete bo kot običajno v ponedeljek, dne 3. decembra ob 8. zvečer v družbeni dvorani v Križankah.

lj Oder Krakovo-Trnovo, Kolesijska ul. 1. V nedeljo ob pol 8. zvečer misterij v 2 dejanjih »Čudo sv. Miklavža« in enodejanska burka »Damočlejev meč«. K številni udeležbi vlijudno vabi odbor.

lj Krekova prosveta. Zveza uradnic in trg. nastavljenk vabi vse članice Krekove prosvete k predavanju, ki ga priredi v tork, dne 4. decembra ob pol 8. zvečer. Predava g. dr. Srečko Zamjen o Ameriki.

lj V Šentjakovski prosveti v Ljubljani bo skioptično predavanje v nočtjo, dne 2. decembra točno ob pol 8. zvečer. Predaval bo mgr. Viktor Šteska.

lj Akademski socialno-pedagoški krožek začne s svojimi predavanji v ponedeljek, dne 3. t. m.

ob 8. zvečer na moškem učiteljsku (I. nadstropje). Predava g. Franjo Čibejo Spenglerju in njegovih nazorih o kulturi. Vabimo naše izobražentvo.

lj Predavanje v Ekedelskem domu. Naslov predavanja v ponedeljek, dne 3. decembra je: »Najvažnejša naloga vsake organizacije«. Vstop je prost. Predavanje se prične točno ob 8. uri zvečer.

lj Opešal je vsled onemoglosti in starosti vdovec, kovač brez stalnega bivališča Jožef Borštnar v hlevu posestnika Ivana Širnika na Sv. Jerneja cesti 40. Reveža so odpeljali v bolnico.

lj Eksplozija na Vel. Stradonu. V Grgurovičevi tovarni v Ljubljani na Velikem Stradonu so čistili topilnico za železo, pri čemer je nastala močna eksplozija. Poškodovana je topilnica in streha in je razbitih čez 50 kip. Nekaj delavcev, ki so bili v tovarni, je vrvel zračni pritisk po tleh in ob stene, pri čemer se jih je več lahko poškodovalo. Kdo je zakrivil eksplozijo, še ni ugotovljeno, kriv pa ni gospodar, ker je ležal bolan doma.

lj Najdena krava. Na 17. cesti so našli kravo belkaste dlake brez gospodarja. Lastnik naj se javi policiji.

lj Založen konec pijanca. V hlevu hiše Marije Mužnovne na Karlovski cesti so našli na kupu slame mrtvega zidarja Jakoba Mlakarja iz Rudnika, poleg njega pa je ležala v nezvesti in težko hropla njegova žena Franca. Poleg njih pa so našli skrinjico, na njej pa steklenico, v kateri je bilo še nekaj špirita pomešanega s poprom. Policijski zdravnik dr. Avramovič je ugotovil, da je umrl Mlakar silno pijan vsled akutnega zastrupljenja z alkoholom. Moža so prepeljali v mrtvašnico, ženo pa v bolnico.

lj Rane tatvine v Ljubljani. V nekem ljubljanskem hotelu je bila ukradena trgovki Zofiji Zidarjevi iz Ribnice zlata ženska ura z dvojnimi pokrovom, vredna 6000 kron. — V Vodmatu je bilo ukradenih Albini Pustovi več brisač v vrednosti do 3000 kron. — V Bohoričevi ulici je bilo ukradenega Ivanki Benedikčevi iz odprtega dvorišča nekaj moškega perila v skupni vrednosti do 2000 K. — Čevljarju Filipu Kamenšku je bilo ukradeno na Sv. Petra cesti črno pleskano kolo vredno 6000 kron. — Na Vodnikovem trgu je bil ukraden štirikolesni ročni vozček s kolesi od otroškega vozčka, zeleno pobarvan, vreden 800 kron. — Na Starem trgu je bila ukradena iz podstrešja železna sobna peč vredna 2400 kron.

lj Cenj. občinstvo se opozarja na povečano in z modernimi aparati izpopolnjeno I. dunajsko higienično pralnico in svetilolikalnico Pirš & Šimenec, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 8. V delo se sprejema perilo vsake vrste, ovratnike, bluze, plesne obleke itd. in izvršuje priznani solidno in najlepše. 7849

lj V gostilni pri »Fajmoštrcu« se zopet toči črna »OTELO«; posebno se priporoča slabokrvnim in rekonsvalecentom. Nadalje se toči izborna letoknja Portugalka in stara vina ljutomerska in pikerčana, letnaka 1921. Vsako soboto in nedeljo se doblje domače krvave in jeterne klobase.

lj Koncert v hotela Tivoli. V nedeljo dne 2. decembra 1928, od 15. do 20. ure. Godba dravske divizije. Domače jeterne, krvave in mesene klobase. Vstopnina prosta. Se priporoča Vekoslav Dolničar. 7851

lj Koncert dravske godbe se vrši v soboto 1. decembra t. l. v Kavarni »Evropa«. Začetek ob 9. uri zvečer. Vstop prost. 7818

lj Sv. Miklavž bo izbiral darila za pridno dečo in odrasle v trgovini M. Tičar v Šelenburgovi ulici v soboto 1. dec. med 5. in 7. uro zvečer. 7617

Najcenejše in najnovejše obleke za dame in gospode dobite samo: Šelenb. ul. 3. Gričar & Mejač.

Dr. Joža Glonar:

Slovenska slovnica.

Slovnica in vse, kar je z njo v zvezi, ni ravno priljubljena stvar. Smatra se za nekako potrebno zlo, s katerim se učenci pač morajo sprijazniti. Slovnicaški poklic in slovnicaško pisanje sta ravnotako na slabem glasu. Ljudje se tem produktom izogibajo in če jih že morajo vzeti v roke, jih ne vzamejo ravno s prijaznimi občutki. Deloma je tega kriv šolmoštersko dogmatični značaj naših slovnica. Ta je pri šolskem pouku potreben, posebno na nižji stopnji, kjer se polagajo temelji. V širnem obsegu pa je slovnica opis vsega bujnega življenja, kakor se kaže v jeziku kakega naroda. Tak opis je lahko za človeka, ki ga življenje sploh zanima, na vso moč zanimiv. Zdi se, da je v prejšnjih časih bilo med nami tega zanimanja neprimerno več, ko ga je danes. In vendar bi bilo tudi danes potrebno. Danes, ko je pri nas vse šolstvo od nižjega do najvišjega, slovensko, bi se morala javnost bolj zanimati za to, kako se na tem polju udeležuje naš jezik, predvsem pa, kako se poučuje. Z drugimi besedami: potrebna nam je dosledna in intenzivna kritika naših šolskih knjig, predvsem onih, ki so namenjene pouku slovenskega jezika. Šolske knjige se doslej pri liko zlo. Saj prihajajo — posebno one, ki so namenjene osnovnim šolah — desetstosobas niso dosledno ocenjevale in to je večem naših otrok v roke; baš zaradi tega nam nikakor ne more biti vse eno, kako in kaj se učijo naši otroci. V tem prepričanju me je še prav posebno potrdila »Slovenska slovnica za osnovne šole«, izdaja srednje stopnje, ki jo je spisal J. Brinar in ki jo je ravnokar v tretji izdaji založila kr. zaloga šolskih knjig in učil.

Kako se naj materinščina poučuje na srednji šoli, je vprašanje metode, ki se mora ravnati po značaju jezika, ki se poučuje. Jasno je n. pr., da metodike pouka nemščine ne moremo kratkoma prenesti na pouk slovenščine. Enako jasno je tudi, da

je metodika sama prašanje zase; jezikovi pojavi pa ravno tako zase; metodika določa izbero in formulacijo pravil in primerov, v nobenem slučaju pa se ne sme dotikati ustroja jezika samega. Njeno vprašanje je »kakor«, »kaj« naj razlaga, to je zanjo nedotakljivo gradivo. Nikdar in nikoli ne sme iz komodnosti, neznanja gradiva ali kakega drugega vzroka učiti kaj napačnega.

Da smo od te sicer samo ob sebi umevne zahteve še daleč oddaljeni, to nam dokazuje baš ta Brinarjeva knjiga. V njej odseva poleg splošnega stanja našega današnjega slovnikega študija — ki nikakor še ni na višku — tudi precej nejasnosti v metodi in nepoznanja našega jezika. Stare, davno obrabljene gramatične formule se ponavljajo v primitivnih pravilih, ki so njih nekdanjo dvomljivo vrednost še bolj zmanjšala. Vzemimo par primerov! Brinar uči (str. 13), da je množinski rodilnik od »živalca« živalec, od »lučca« lučec. V drugi izdaji je učil, da se glasi »živalice« in »lučice«; odkod ta napredek, oziroma nazadek? Za četrto izdajo naj razmisli, kako bi se glasil isti padež n. pr. pri sledečih samostalniki: »ulca, ribca, kukouca, leverca, rokca, nogca«!

V tej knjigi imamo sedaj tudi kodificirano interesantno dejstvo, o katerem se je doslej samo govorilo, namreč, da ves naš narod še zna šteti, samo naši šolski oblastniki ne! Brinar zabija na 26. strani: »Pomnite: Po srbohrvatskem zgledu pišemo in govorimo tudi: dvajset eden, trideset pet itd.« Ta opazka — in nje zgled! — je popolnoma nepotrebna. Kako štejejo Hrvatje, Srbi, Francozi ali Angleži, nas pri pouku slovenskega jezika prav nič ne briga, to je njihova stvar. Tudi metodika matematičnega pouka se mora ukloniti pravilom slovenskega jezika, ki jih nima pravice samovoljno spreminjati. Povrh pa so ti reformatorji v svoji lepi gorečnosti še prezrli, kako bi se s tem porušila enotnost našega štetja, ki je izvedena do sto, vsled tega praktičen pomoček pri pouku štetja in v ogromni večini našega naroda zakoreninjena. (Rezijani s svojim »francoskim« načinom štetja ne pridejo v poštev!) Ta »reformacija« je obenem tudi dokaz — kakor naše knjige za ljudske šole sploh! — da pisci naših šolskih knjig od same prevelike metodične učenosti pre malo pazijo na to, kaj učijo!

»S predponami sestavljeni glagoli so večinoma dovršniki,« uči Brinar na str. 29 in je s tem popolnoma pokvaril svoje pravilo v drugi izdaji, ki sicer tudi ni bilo popolnoma točno. Kaj pa glagoli šeste vrste, ki imajo v našem jeziku očividno tendenco za absolutno večino in med katerimi kar mrgoli nedovršnikov s predponami? — O glagolnikih uči, da se tvorijo iz trpnopreteklega deleznika in se ne briga za pravilo, da se trpnopretekli delezniki ne da tvoriti od vseh glagolov, in da v primerih, ki jih s a m navaja, ni trpnopreteklih deleznikov. Ali res misli, da so »sedec«, »ležec«, »vrtenec«, »življenec« trpnopretekli delezniki? — Pri velelniku — tako uči na str. 63 — pa stoji včasih osebkova beseda v zvalniku, toda kje je zvalnik v njegovih slovnicah opisanih, kje se nahaja v slovenščini sploh in kje posebej v primerih, ki jih Brinar tam sam navaja in ki naj ilustrirajo njegovo pravilo? Ali je mogoče »Oj kmet!« zvalnik?

Na str. 36 uči: »Pomožnik stoji« navadno tik pred svojim glagolom ali vsaj ne predaleč od njega« in pravi, da je »Napačno: Učenec je svojo nalogo napisal, pač pa »Prav: Učenec je napisal svojo nalogo«. Kolikor besed, toliko nesmisla, izhajajočega iz slabo razumljenih napačnih predpisov naših starejših slovničarjev. Za Brinarja je Breznik očividno zaman napisal svojo fino študijo o stavkovnem povdanku v slovenščini! Oba stavka sta lahko napačna, ali pa oba pravilna, če se oziramo na to, kaj se hoče poudariti in če znamo ali ne znamo v ta namen besede pravilno postaviti. Pomožnik je v tem slučaju popolnoma nedolžen in brez vpliva! Ali Brinar ni videl, da je moral iti glagol k pomožniku?

Neprijetno dirne poleg vsega tega tudi »kuropenje« in »pustopoljina« — v knjigi, ki je za ljudsko šolo! — ali pa dejstvo, da Brinar ne razlikuje »vrtoglavec« od »vrtoglavec« — kar so vse primeri, ki jih je Brinar očividno posnel po svoji »Lisici Zvitorepki«, ki mu jo je sedaj že v drugič izdala Mohorjeva družba. Neprijeten je tudi občutek, ko vidi človek, da je to zmašilo odobril oddelek za prosveto in vere! Ali ta institucija res ne premore strokovnjaka, ki bi lahko napake tega dela pravilno ocenil? Saj ni treba, da bi bil ravno član višjega šolskega sveta. Ali pa se take reči opravljajo kar po administrativni poti? Javnost je na tem dovolj interesirana, da bi se stvar pojasnila. Take stvari se ne smejo opravljati med štirimi stenami! Če že izvem iz časnikov, kdo je kje nastavljen ali kam postavljen, kar je večkrat brez vsakega pomena za javnost, naj se nam v bodoče tudi pove, kdo je poleg pisatelja soodgovoren za vsebino in obliko kake šolske knjige. Tukaj nam je praksa belgrajskega »Prosvetnega sveta« lahko naravnost vzor, po katerem se mora mo ravnavati. Sicer bodo naše šolske knjige vedno slabše in po čigavi zasluzi, po čigavi krivdi?

Prosveta.

DR. ČERINOV SIMFONIČNI KONCERT.

Začnimo s tehnično platjo: orkester je bil brezhiben, igral je izborna, da smo se zavestno radovali čistega mehkega zvoka, gibkega, lahkega teka božajočih godal, voljnih pihal, jasnih, kremenitih trobil; čar mladosti, zdravja, ki je to pot v nenavadni meri vel iz glasbe, naših src še nikoli ni tako osvaja. In hvaležni smo bili dr. Čerinu, da navzlic neugodnim razmeram vztraja v započetem, za razvoj slovenske glasbe tako potrebnem delu, ki bi ga ne hoteli pogrešati. Brez njegovih koncertov ostane našemu glasbenemu svetu bogastvo simfonične glasbe z devetoro pečati zaprti knjigi. In vendar je prav v simfoničnih delih glasba vsaj po formalni strani dosegla svoj višek. Zato so dr. Čerinovi koncerti v našem kulturnem življenju tako pomembni. Vaznosti takih koncertov se dr. Čerin tudi zaveda; to kaže že izbrani spored, ki vedno prinaša skladbe, da nam odpirajo pogled v glasbeni svet z novih, malo znanih, pa tudi čisto nezanih vidikov.

Osrčje koncerta je tvorila Dobroničeva »Svita iz glasbe za Gundulićevo Dubravko«. Dobronič je posebno izrazita prikazen iz mlajše hrvatske glasbene šole, ki za Rusi in Čehi hoče uveljaviti v glasbi — zavestno ali nezavestno, ne vem — specifično hrvatske glasbene prvine; ali morda bolje: glasbenemu čuvstvu dati duška tako, kakor se v hrvatski duši rojeva, kakor hrvatsko srce prevzema. Tehnična sredstva so splošna, skupna last, izraz pa naj kaže izrazito hrvatsko lice, glasbeni liki naj rasto iz plodnih hrvatskih tal. Naj jih oveva opojni vonj hrvatskih logov, naj jih ožarja žarko solnce hrvatskih poljan, naj jih odmevajo klici bajnih prebivavcev hrvatskih šum in dobav... Ta namen je Dobronič — se zdi — v veliki meri dosegel. Najprej po melodični plati, ki je v bistvu stikana iz samih najpreprostejših prvin: dva tona v sekundi tvorita pogosto prvotni motiv. Pa kako ju zna izrabiti! Kako dobro n. pr. d. v IV. sliki (Miljenko i Dubravka) klavir s svojima dvema tonoma v čudno elementarnem zvoku. Sploh je način, kako je v simfonično glasbo skrajno varčno, skopo, bi dejal, pa tembolj učinkovito, uveden klavir, vse pozornosti vreden.

Seveda je taki novi, prvobitni melodiki treba tudi čisto posebne harmonije. In resnično ima Dobronič tudi za harmonijo svoja posebna ušesa. Morda zademeno bistvo njegovega harmoničnega ustvarjanja, če rečemo, da v njegovih harmoničnih tvorbah za nazorom, da vsa harmonija sloni v bistvu na trozvoku, komaj še najdemo kal sled; njemu je — če se ne varamo — harmonija to, kar zvok; zvok pa kakršenkoli. In harmonični razvoj v skladbi dosega pogosto z zaporednostjo anakozvočnih tvorb (n. pr. v rajanju — kolu), oziroma z nekakimi glasbenimi rimami. Seveda dosega s tem čisto nove vtise, ki tako poživljajoče učinkujejo kot hladni studenci v leni poletni vročini. Je pa seveda tudi res, da to tako čisto samosvoje ustvarjanje, ki gre — skoro bi dejal — naravnost proti vsemu, česar je bilo uho v melodiki in harmoniki doslej vajeno, prvi hip poslušavce skoro da kar preplaši, saj v resnici nimajo stališča, s katerega bi nove tvorbe motrili; je gotovo nekaj, kar človeka prvi hip zase zavzame, pa je zopet še več takega, s čimer človek ne ve ne kako ne kam; uho, ki je vsakršnih glasbenih posebnosti precej vajeno, v njegovi glasbi venomer zadeva na paradokse: vedno je kaj, kar ne gre po že izsledenih stopinjah bodisi v melodiji ali harmoniji, bodisi v ritmu ali instrumentaciji ali čemerkoli. Zato ni nič čudnega, če poslušavci izpočetka sploh niso vedeli, kaj naj bi s to rečjo, ali jim je všeč ali jim ni. Saj so jih očividno zajemale dražljive harmonične kontrapunktične zaprte, čustvo iskrene blaženosti jim je zapredalo srca, napeto so poslušali, ko se je zarežal »strah« (satir) v idilični mir, in v pritajen smeh je nekajkrat bušnil nehotoma po dvoranah: ko je čmoknila žaba v lužo, ko je zlojed rogati deroč se pokazal ostre zobe; pa je bilo zopet vse natpano s tako neobičajnimi zvoki, da se je občutje zadovoljnosti z zavestjo, da je iz naših src ta glasba pognala svoje cvetove, šele sredi dela priklopalo do svojih pravic in se javilo v mogočnem odobravanju, ki je navzočega skladatelja prisililo, da se je moral za burne pozdrave ponovno zahvaljevati. — Instrumentacija je prav tako izvrstna, iznajdljiva kot vse druge sestavine teh skladb: čisto nenavadne reči sliši. Na primer: kaj zna napraviti z enim tonom pizzicata in ksilofona; ali kako zna presitega, sitnega satira odeti v postavbo najbolj zlodejevega parkljinja, ki iz njega na vse strani štrle osti, kot iz ježa bodice. Ali kako lepo, trpko opojno dehti 4. slika, da bi obstal v gaju, kjer murni cvrče, žuželke brne, odmeva žgolenje, groze oddaljeni klici ujed in bi se iz prejšnjega vznemirjenja zazibal v omamen opoldanski sen. Poleg tega je navzlic gošči, ki se po instrumentaciji včasih bohotno razraša, vendar jasno, da kot v solnčnem svitu opazi vsakega metuljčka, vsako mušico posebej, tako ti tu noben ton ne uide. Čerin se je izkazal. Edino, čemur bi morebiti mogel kdo prigovarjati, bi bil za večino slik nekako vnaprej določen vzorec; z vrisčem začne, v brezslužnem šumenju, komaj zaznavnem trepetu konča. Pa to je samo misel, ki hudomušno šine skozi možgane, ne da bi svojo nagajivost vsaj na videz opravičila. — Dobronič je s svojo skladbo dosegel velik uspeh.

Binički se v vsem drži preizkušene poti. Vidi se, da kot Srb dobro pozna italijansko, nemško, klasično glasbo. Njegova ouvertura: »Iz moje domovine« se lepo razvija do velikega viška. Posebno je ugaljal sočni, pogosto naravnost sladki instrumentalni zvok; zlasti spretno izrablja mehka pihala in učinkovito nizko lego godal. Ouverturna bi bila jako primeren uvod v kako veselo opero.

Schumannove »II. simfonije«, ki je po glasbeno-tematični strani plemenita do zatajitve osebnosti, niso igrali samo izvrstno, ampak v marsičem ognjevit, naravnost drzovito; adagio, ki je najlepši, s pristrčno toploto pisani del te simfonije, je zvenel čudno nežno.

Griegova »Koncertna ouvertura« op. 11. je nekoliko mračna, melanholična; pa se razburi v široke kretnje, v vihar, ki vse podira: svojevoljno, despotično, tiranski, čemur ni ugovora. Kako mu le trobila slovesno pojo, kot da v sijajnem blišču prihajajo kralji.

Takih večerov smo v resnici potrebni, pa smo jih tudi veseli in zanje hvaležni. Nastopi dr. Čerinovega orkestra pomenijo najsvetlejšo točko v našem koncertnem življenju. K.

***

pr Za jubilej sv. Tomaža Akvinskega. Letos je preteklo 600 let, kar je sveta cerkev proglasila Tomaža Akvinca za svetnika. Rim se pripravlja, da bo s svečanimi akademijami proslavil ta jubilej. Nam Slovencem je podal prof. dr. Fr. Kovačič za to priliko kaj lepo delo: Doctor Angelicus sv. Tomaž Akvinski. (Založilo katoliško tiskovno društvo, izdala Bogoslovna Akademija v Ljubljani.) To delo je izšlo sicer prvič že l. 1906, a pisatelj je sedaj priredil drugo izdajo, ki jo je skrbno predelal in izpopolnil z najnovejšimi rezultati. Tako je sedaj to delo prava znanstvena monografija o sv. Tomažu. Pisatelj se pa ni ožiral le na znanstveno delovanje sv. Tomaža, temveč na vso njegovo osebnost, ki tako čudovito združuje učenost in svetost. Delo bo dobro došlo zlasti našim dijakom, bogoslovcem in svetnim akademikom, a z veseljem in pridom ga bodo čitali tudi vsi duhovni in svetni inteligenti. Dobrih življenjepisov nam itak manjka. Tu imamo tak življenjepis, ki je znanstveno neoporečen in obenem pisan v zanimljivi obliki.

pr Zakon o državnem prometnem osebu. Zbirka zakonov, XIII. snopič, 1923. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena s poštnino vred 10/75 Din.

pr Sadjarstvo. Spisal Ivan Belle, kmet. svetnik in ravnatelj državne kmetijske šole v Št. Jurju ob južni železnici. V tekstu je 147 slik, v prilogi 18. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena trdo vezani knjigi 85 Din. Strani 430. — Knjiga sestoji iz šestih delov, katerih prvi del govori o koristi in pogojih sadjarstva, smereh in pogojih za uspešno sadjarstvo; drugi del obsega drevesničarstvo; tretji napravo in oskrbovanje nasadov; četrti oskrbovanje drevev, kako branimmo sadno drevje raznih boleznih, škodljivcev in drugih neugodnih vplivov; peti del o vrstah ali sortah sadnih plemen in šesti del o porabi sadja. — Pravi okras knjigi je 165 slik, ki so vse naravni posnetki. — Že dolgo potrebna knjiga!

pr Vzgojeslovje s temeljnimi nauki o duševstvu za učiteljska in sorodne šole. Spisala dr. Janko Bezjak in prof. Dragotin Pribil. Odobril oddelek za prosveto in vere v Ljubljani. Cena trdo vezani knjigi 56 Din. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

pr Cerkvenglasbena liturgika. Spisal Fr. Ferjančič. Cena 15 Din. V Ljubljani, 1923. Založilo Cecilijino društvo. Natisnila Zvezna tiskarna. Str. 94. Knjige bodo veseli vsi, ki se pečajo z liturgičnim petjem in cerkvenim petjem sploh. Glede liturgičnega jezika pa smo mnenja, da se bodo tozadevni predpisi spremenili tudi za petje.

pr Gospodsvetki sen. Narodna opera v dveh dejanjih s predigro. Besedilo spisala skladatelj in Fr. Roš. Založila in natisnila Zvezna tiskarna in knjigarna. Cena 4 Din. Besedilo te najnovejša narodne opere je izšlo kot 14. zvezek zbirke opernih in operetnih tekstov.

pr Pratika za deco. Izdala in založila Zvezna tiskarna, 1923. Cena navadni izdaji 25 Din, luksuzni 30 Din. To je zopet knjiga za našo mladino, ki smo se je prav razveselili. Od prve do zadnje strani velikega kvartformata je vse v dvobarvnih slikah, delo slikarja Gasparija. Njegov brat je pa oskrbel besedilo. Vsebinska je v vsakem oziru neoporečna, dasi vse pesmi niso vzorne. Založba je šla do skrajnih mej možnosti in je opremila knjigo tako, da je lahko vesela tega svojega dela.

Cerkveni vestnik.

MISIJONSKI TEČAJ ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI

dne 6. in 7. januarja 1924.

Misijski odsek 5. katoliškega shoda namerava izvršiti sklop katoliškega shoda, da priredi misijonski tečaj.

Po celom svetu se kaže novo misijonsko življenje na misijonskem polju, prava misijonska pomlad, 20. stoletje bo odločilnega pomena za preorientacijo velikih ljudskih mas v Indiji, Kini, Japanu, Afriki. Cela

Afrika in Azija bo kmalu premrežena s prometnimi zvezami in evropska kultura se bo širila bliskoma po teh pokrajinah, ustanavljale se šole, časopisi, tovarne. Tamošnji narodi si osvajajo tehnična sredstva in svo materialno kulturo srednje Evrope. Nastane pa vprašanje, v kateri smeri se bo obrnila njihova duševna kultura.

Tu moramo žalibog ugotoviti, da anglosaksonski protestantizem dela z vso silo na to, da prepoji s protestantovsko mislijo ves svet. Kako so pri tem požrtvovalni, lahko vidimo, če vemo, da so zbrali za misijone pred vojno 5 krat toliko kot katoliki, zdaj po vojski, ko so protestantovske dežele Anglija in Amerika najbogatejše, pa zbero v ta namen 500 milj. frankov, mi pa 20 milijonov, torej oni 25 krat toliko ko mi.

Rimska stolica se dobro zaveda tega važnega trenutka, zato Benedikt XV. in Pij XI. pozivata ves katoliški svet na novo delo za misijone. Tako je Pij XI. odredil, da se morajo duhovniki po vsem svetu organizirati v posebni zvezi (Unio cleri) za misijone, za ljudstvo pa morajo vse škofije obnoviti Družbo za razširjanje svete vere. Temu oklicu so se že odzvali v Združenih državah, Belgiji, Holandiji, Franciji, Italiji, Španiji, Švici, Nemčiji, Poljski, čas je torej, da tudi Jugoslavija stopi v krog te velike svetovne organizacije, tudi Jugoslavija mora ustanoviti Unio cleri in Družbo za razširjenje svete vere.

Letošnja škofovska konferenca v Zagrebu meseca avgusta je že sprejela pravila za obe organizaciji in jih predložila rimski Propagandi, da jih potrdi. Slovenski začetek teh organizacij pri nas naj bo misijonski tečaj, ki naj nam Slovencem da pobude in smeri za novo misijonsko delo.

Spored našega misijonskega tečaja je sledeči: V nedeljo 6. januarja 1924 ob 10. uri predavanje: Teološka utemeljitev misijonov in Misijonsko delo med inteligenco. Popoldne ob 16. uri služba božja z misijonsko pridigo, nato pa skioptično predavanje. Zvečer misijonska predstava s prologom v ljudskem domu.

V ponedeljek 7. februarja ob 9. uri predavanje: Misijonsko delo v družini ter Misijonsko delo v šoli in cerkvi. Ustanovitve Unio cleri. Popoldne ob 15. uri pa: Misijonsko delo med dijakom in akademiki ter Misijonov sedanje stanje in delo v bodočnosti.

Misijsko delo je važno in lepo; zato prosimo že danes vse, ki se zanimajo za misijone, posebno gg. duhovnike, učitelje, voditelje naših društev naj si delo in čas tako uredijo, da se bodo mogli tečaja udeležiti.

***

c Okrožnica za zedinjenje cerkva. Papež Pij XI. je izdal ob priliki 800 letnice mučeniške smrti polokega nadškofa Jozefa Kuncoviča okrožnico »Ecclesiam Dei«, v kateri sveti oče izvaja: Noben razkol ni bil tako bolesten, kakor oni, ki je velik del vzhoda ločil od katoliške cerkve. Zaman so bili vsi trudi, da se razkol konča. Papež se spominja lyonskega in florentinskega cerkvenega zbora kakor tudi premnogih naporov papežev, da se edinstvo med zapadom in vzhodom vzpostavi. Pij XI. z veliko ljubeznijo govori o vzhodnih Slovanih, ki so zlasti danes izpostavljeni toliki moralni in materijalni bedi. Pozivlja k delu za cerkveno edinstvo. Kaže na svetega Jozafata, ki je za edinstvo cerkve prišel mučeniško smrt. Pravoslavni kristjani so nam, pravi papež, zelo blizu po češčenju Rešnjega telesa, veliki ljubezni do Marije in zaupanju do svetnikov. — Ta papeževa okrožnica je zbudila veliko pozornost. Kar se tiče svetega Jozafata, je njegovo življenje in usoda njegovih posmrtnih ostankov zelo zanimiva. Jozafat Kuncevič iz reda bazilijancev je bil nadškof v Polocku in je leta 1623 bil od fanatičnih pravoslavcev v Vitbsku ubit in sicer z udarcem s sekuro na glavo. Pravoslavci so se zelo trudili, da njegovo truplo skrijejo. Najprej so ga potopili v Dvini na mestu, kjer je voda 13 metrov globoka. Toda verni unižati so truplo našli in pokopali v cerkvi sv. Mihaela v Polocku. Že l. 1643 je papež Urban VIII. Jozafata proglasil za blaženega. Pravoslavci so se večkrat skušali ostankov polastiti, tako da so jih morali prenašati iz kraja v kraj. Konec so se nahajali v Biali, leta 1873 pa so ruski orožniki hoteli truplo iz cerkve izopati in kje skrivoma pokopati. Verniki so za to zvedeli in truplo sami skrili. Do leta 1916 ni nihče več zanj vedel. Leta 1916 maja meseca, ko so v Biali bile nemške čete, je neki knež pokazal nemškemu naredniku — Poljaku kraj, kjer je bil pred 43 leti svetnik (za svetnika ga je bil proglasil Pij IX. l. 1867) skrivaj pokopan. Bilo je to pod nekim skednjom. Truplo so prepeljali takoj na Dunaj in položili v unijsko cerkev sv. Barbare. Leta 1917 je bila rakev odprta in truplo preiskano. Bilo je še precej dobro ohranjeno, na pontifikalnih oblačilih je bilo v zlatu uvezeno svetnikovo ime. Truplo so 18. novembra 1923 svečano prepeljali v stolno cerkev sv. Stefana.

c Govor za moške se vrši v nedeljo, dne 2. decembra ob 7. zvečer v kongregacijski kapeli pri sv. Jožefu. Moške in mladeniči se vabijo, da udeležijo skupnega sv. obhajila ob pol sedmih zjutraj v isti kapeli.

c Marijanska kongregacija za gospodične pri sv. Jožefu v Ljubljani: V ponedeljek, dne 3. decembra, ob pol sedmih zvečer je sestavek v družbeni dvorani, ne pa v kapeli.

c Moška kongregacija za moške in mladeniče pri sv. Jožefu ima v nedeljo, dne 2. decembra v kongregacijski kapeli ob pol sedmih zjutraj skupno sv. obhajilo. Člani naj se udeležijo polnoštevno tudi govora za moške, ki se vrši ob 7. zvečer v isti kapeli.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Sobota, 1. dec. ob 3. popoldne: »Gospa z morja«. Dijaška predstava. Izven.

Nedelja, 2. dec. ob 3. pop. »2 x 2 = 5«. Ljudska predstava. Izven. — Ob 8. uri zvečer: »Osmi žena«. Izven.

Ponedeljek, 3. dec.: »Mogočni prstan«. Red F.

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Nedelja, 2. dec.: »Aida«. Izven.

Ponedeljek, 3. dec.: Zaprt.

Sobota, 1. dec.: »Gospodski sen«. Premijera. Izven.

Gledališke predstave na narodni praznik. V proslavo narodnega praznika vprižori se danes v opernem gledališču kot slavnostna predstava premijera Risto Savinove opere »Gospodski sen«. Skladatelj sam naziva svojo opero kot narodno opero v dveh dejanjih s predigro. V operi nastopijo sledeči osebe: Dušan — g. Betetto, Bernard, krez Korotana in kranjske Marke — g. Sowlski, njegova hči Jut — ga. Lewandowska, grofica Andeška — ga. Borova, njena hči Margareta — ga. Rewiczewa, Mojmir — dr. Rigo, kmeta Pastovčan — Debevec in Gradekar — Banovec. Predigra, katero poje Dušan — Betetto se vrši v sedanjem času, prvo in drugo dejanje pa na Krnskem gradu na Gospodskem polju. Opero dirigira gg. B. ka, režira g. Sest. Začetek je točno ob pol 8. uri. Konec malo pred 10.

V dramskem gledališču se vprižori popoldne ob 3. kakor dijaška predstava Ibsnova drama »Gospa z morja« z go. Marijo Vero v glavni vlogi. Predstava je namenjena v prvi vrsti dijaštvu pa tudi drugim posetnikom in se vrši pri znižanih ljudskih cenah.

V nedeljo dne 2. decembra vrše se v Narodnem gledališču v Ljubljani sledeča predstava. V operi ob pol 8. zvečer »Aida« v sledeči zasedbi: Zikova, Sfiligojeva, Simenc, Zathay, Ovejič, Zupan in Mohorič. Plesce na novo nastudiral in režiral baletni mojster g. Trobiš. Opero dirigira in režira operni ravnatelj g. Rukavina.

Drama vprižori ob 3. kot ljudsko predstavo pri znižanih cenah veseloigro »2 x 2 = 5« ob 8. zvečer pa kot izven predstavo komedijo »Osmi žena«. V ponedeljek se ponovi »Mogočni prstan« za red F.

»Gospodski sen«. Vsebina te narodne opere je sledeča: Prolog: Dušan pride na Gospodsko polje in pred njegovo duševnostjo zraste slike minulosti. S silo ljubezni do naroda zasnaga zgodbo o Bernardu, knezu Korotana, in o Juti, hčerki kralja Premysla — stopi med nje in vodi njih usodo. — Prvo dejanje: Z lova se vrača Bernard z dostojanstveniki in gosti. Mlad in vesel sprejme tagčenje Margarete, grofice Andeške, lahkomiselni in zaverovan le v njeno zunanost. Mojmir, njegov prijatelj, spozna vso preračunano logiko, ki vodi stari grofice, da sili Margareto v to zvezo — želja, po oblasti in moči — in v obupu, nemoči mu svetuje čuvar Dušan: v berača preoblečeni Bernard naj preizkusi dobroto src obeh deklet, Margarete in Jute. — Tista, ki prestane preizkušnjo, boči knežinja Korotana in Bernardova žena. — Ko Mojmir predlaga Bernardu načrt, ga ta smehlja sprejme, češ, saj itak vem, da bo Margareta ona, za katero pade ugoden izid. — Zgodil se pa dru-

gače: Bernard berač ne najde v Margareti odziva za budo in trpljenje — a Juta mu rskoži z odprto roko. — In s te roke sname Bernard berač po navetu Dušanovem prstan v dokaz za to, da je bil berač on in nihče drugi. — Zasmehovaje in prezirljivo odide Juta mimo Margarete. — Drugo dejanje: Na Gospodskem polju, kjer pričakuje ljudstvo svojega novega kneza, da mu izroči po starem običaju vse pravice. Bernard sprejme iz rok preproste kmetiča oblast in objubi biti pravičen in dober poglavar. Vse dejanje se pomakne nato k knežjemu prestolu, ki ga Bernard zasede z željo, da se javijo vsi, ki imajo pritožbe, da jih razsodi. Nihče se ne oglasi — le grofica Andeška, ki sluti poraz, se zgriža nad dogodkom z beračem, ki je ukradel Juti prstan — ki je imel po ustnem izročilu to moč, da postane tisti, ki ga od Jute sprejme, njen soprog. Tu se vse razjasni — Bernard ne sme več prikrivati, da je on sam oni berač — in da mu je Juta ona žena, ki si je želi. — In Korotan ima kneza, Korotan ima knežinjo — Korotan je srečen...

Dušan pa zaključil: Gospodski prstan, znamenje si slave, sile in ponosa! Narod tvoj je večni.

Slovensko marionetno gledališče.

Sobota, dne 1. decembra: Zaprt.

Nedelja, dne 2. decembra: Ob 15. in 18. »Prolog« »Skrivnostno zrcalo«.

Učiteljski vestnik.

Slomškova podružnica za novomeški in črnomaljski okraj ima svoje redno zborovanje v petek, dne 7. decembra ob 11. popoldne v prostorih tajništva SLS pri Kraju. Na sporedu je predavanje tovarišice gđe. Merlakove. Kosilo preskrbljeno. Ob 2. popoldne seja šolskih voditeljev pri g. okr. šol. nadzorniku. (Izpolnitev šolskih in osebnih popisnic.) Vsem: Na gotovo svidenje — Predsednik.

Dijaški vestnik.

d Socialni seminar Danice, Zarje in Borbe ima svoj prvi sestanek izjemoma v ponedeljek, 3. decembra 1923. v lokalu Zarje ob 20. Referira dr. Gosar o postanku in bistvu socialnega vprašanja. Drugi sestanek se vrši v torek, 14. decembra 1923. z referatom o vzrokih socialnega vprašanja. d Norec ob 8. se vrši v društvenih prostorih »Zarje« sestanek abstinencijskega kluba kat. akad. društva. Sestanek je za vse člane obvezen, vabljeni so pa tudi vljudno vsi prijatelji zmernostne misli. Načelnik.

Izpred sodišča.

Razne sodbe Anton Koncilja in Jože Martinkaj sta ukradla dne 25. julija iz gozda v Gradišču pod Sentjursko goro Francetu Puščavcu 61 kosov črešna in ga prodala pri tov. Mergenthalerju v Mostah pri Ljubljani. Obtoženca sta se zagovarjala, da sta kupila to črešno od nekega neznanca na cesti, česar pa nista mogla dokazati in sta bila obsojena vsak na 2 meseca ječe. — Sprla sta se v gostilni pri »Jožku« pri Sv. Valpurgij stari in mladi Setipa iz Zbilj pri Medvodah. Oče je prislonil sinu pošteno zausnico, sin pa je razjarjen vrzel očeta ob klopi tako silno, da je obležal stari moč za nekaj časa nezavesten. Sin je prosil pri obravnavi očeta za odpustanje, podala sta si roke in oče ni prešel proti sinu. Radi pomanjkanja dokazov je bil z ozirom na to spravo Miha Setina oproščen. — Trgovec Josip Suhadolnik na Vodovodni cesti je nadržal povodom nekega spora s stranko stražnika, da so mu kupili blache oni, ki plačajo davke in da mora z njimi držati, v neki tozadevni vlogi na sodišče pa je dolžil sodnike, da sodijo ad libitum in izdajajo salamonske sodbe. Z ozirom na dejstvo, da je moč precej živčno bolan, vendar pa ne toliko, da bi ne bil odgovoren za svoje dejanje, je bil obsojen za enkrat po izredni milosti samo na 300 Din globe ali v slučaju neizpolnitve na 6 dni zapore. — Na eno leto in pol težke ječe je bil obsojen iz naše države izgnani Ivan Dodič, dimniškarski pomočnik, ker je ukradel Karlu Brežici 7000 kron vredno kolo, 2 prstana in klobuk, Jožetu Velkavrhju pa 800 kron gotovine. Prvo tatvino je Dodič priznal, drugo pa odločno zanikal, tudi ko se mu je objubililo, da dobi milejšo kazen, če vse prizna.

Jože Umek je bil obtožen, da je ukradel krošnjarju Sivcu kos blaga za obleke. Pri obravnavi se je ugotovilo, da je fant napravil šalo in vzel staremu krošnjarju med vratmi iz rame kos blaga, pobegnil skozi druga vrata in pustil blago na dvorišču, kjer ga je našel gostilničar. Fant je bil oproščen. — Mešetar Jakob Vojska se je ob priliki ponesrečene kupčije pošteno napil. Naletel je v pijanosti na stražnika, ki ga je odvedel na blado. Med potjo se je razbujil in opoval stražnika, češ, da naj rajši lovi tatove in pusti pijane ljudi pri miru. Obsojen je bil po znanem § 104 a. k z na 100 Din globe ali na 2 dni zapore. — Starinarica Karolina Moharjeva na Sv. Jakoba nabrežju je bila obtožena, da je kupila ukradeno obleko. Z ozirom dna dejstvo, da je dotična ženska, ki ji je obleko prinesla, prodala že več stvari za druge osebe, ki niso hotele same prodajati, in je bila uverjena, da je kupčija poštena, je bila obsojena samo zaradi nepazljivosti na 50 Din globe.

Turistika in sport.

S. K. Slovan poziva vse svoje člane in prijatelje kluba, ki žele gojiti težko atletiko, da se pismeno ali ustmeno zglase takoj pri klubovem tajniku Sv. Petra cesta 3, II. nadstr.

Milo kupiti se pravi zaupati!

Zato se ne dajte motiti po nižjih cenah, kajti kar je ceno ne more biti najbolje! Malo vrednejša mila vsebujejo malo masčobe tem več pa luga. Zlatorog je mila pri katerem ste sigurni največje težnosti Vašega perila!

Nosite čevlje z Berson gumi potplati.

Prepričajte se sam, kako ugodni so za nositi. Vzemite na pred vsem v obzir, da je Berson-gumi potplat cenejši kot usnjeni ter pomenja nositev istih za Vas velik prihranek. Zahtevajte pa od Vašega čevljarja strokovno pritrditve gumi potplatov z uporabo priloženega Berson-cementa.

Kakor vsako leto izdala je Jugoslovanska knjigarna tudi letos svoj Zepni koledarček 1924, kateri je radi svoje male žepne oblike (11 krat 6 cm) in solidne trpežne vezave ter nizke cene, vsestransko prikljubljen.

Kot posebno novost je izdala Jugoslovanska knjigarna letos prvič Mali koledarček 1924 v prav majhni obliki (7 krat 5 cm) z zrcalom in brez zrcala, v navadni ter usnjeni vezavi. Obadva koledarčka sta na razpolago po naslednjih cenah in vezavah:

Zepni koledarček vezan v pegamoid platno s marmornato obrezo Din 13, vezan v pegamoid platno z zlato obrezo Din 14.

Mali koledarček papirna vez (imitacija usnja) brez zrcala Din 7, papirna vez z zrcalom Din 12, usnjena vez brez zrcala Din 15, usnjena vez z zrcalom Din 20.

Naroča v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani

Že za malo denarja dobite novo

Nalivno-pero

z lahko izmenljivim jeklenim peresom. Enkrat na teden s tankim črnilom napojeno, piše čisto in zanesljivo kakor zlato nalivno pero. Patentirano v vseh državah.

Izdelek iz lesa, z nabo aluminijem in 2 peresoma Din 17-50 Izdelek iz kavičca, sistem avtomat. polnjenja z 2 peresoma Din 35 Izdelek se enaka svinčnik! — To je prvi vedno očiščeni in za pisanje pripravljeni krajon. Piše tanko z grafitom in v barvah. — Dobl se v vseh trgovinah s papirjem.

Učenca zdravega, krepkega, iz poštene hiše, 14 let, sprejemem v trgovino z meš. blagom s hrano in stanovanjem! Oseba predstava na lastne stroške s priči. ter župnikovim priporoč. pri MAKSO ŽARGI, KAMNIK. 7657

Tesarskega predelavca

uprejmajo k večjemu podjetju. Biti mora več teoret. in popolnoma praktičnega tesar. dela, zmožen pričuti se voditi samostojno obrt. — V pismeni ponudbi je natančno navesti, kje in koliko časa je bil v službi. Dobro je, ako ima obrtno kolo. — Pismene ponudbe na upravnitvo »Slovenca« pod »ZMOZEN 7618«.

ISCEM ZA TAKOJ

nadarjenega učenca

mešano trgovino na deželi, prometni kraj Savinjska dolina, iz poštene hiše. Stanovanje in hrana prosto, prosim se za posteljino. — Ponudbe pod »UCENEC« na Aloma Company, Ljubljana. 7632

LA MIZARSKI MALI STROJNI OBRAT

ISCEMO

DRUŽABNIKA

STROKOVNJAKA, z nekaj kapitalom. Rentuelno damo tudi malo stanovanje. Več se izve od 9.—12. ure pri OBRATNO KREDITNI ZADRUGI, Prazakova ulica Rev. 3, pritličje. 7627

Družabnika (-co)

lesni trgovini, z zneskom 50—100.000 dinarjev, ISCEM. — Ponudbe pod šifro: »Dober zaslužek 7593« na upravo lista.

Stavbeni podjetnik

dobro situiran, v najlepši moški dobi, želi znanja z gospo ali vdovo primerne izobrazbe in premoženja. Dopise z osebnim popisom in navedbo premoženja, če mogoče s sliko, pod: »VESELI DOM« na Aloma Company, Ljubljana. — Tajnost častna stvar!

Dekle z dežeje želi čez zimo k boljši rodbini ali v boljšo gostilno, kjer bi se naučila boljše kuhe. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod 1923.

Strojni mizar zmožen samostojno izvršiti vsako delo, dobi trajno delo pri Strojnem mizarstvu M. GOGALA na BLEDU. 7566

Mesto skladiščnika služje ali kaj podobnega ISCE trgovsko naobražen mož. Ponudbe pod »SLUŽBA« na upravnitvo.

ORGANIST (cecilianec), mlajša moč, lahko tajnik ali cerkvenih, obrtnik, ISCE SLUŽBE. Nastop po dogovoru. Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 7598.

Inserirajte v »Slovenec«!

Jejika!

Zdravnik DR. PEČNIK zdravi bolne na pljučih vsaki petek v CELJU. — Vprašati v Celju v lekarni Marija Pomačaj.

NAJPRIMERNEJŠA IN PRAKTIČNA

Miklavževa darila

se kupijo v trgovini F. in I. GORIČAR Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 29,

kjer se dobi velika izbira raznega perila za gospode in dame od priproste do najfinije izdelave, damske bluze, otroške volnene in barhent obleke, predpasniki za otroke in odrasle. — Ker je lastni izdelek, je blago prvovrstno in cene nižje kot povsod drugje. 7651

PRODAM

SKORAJ POPOLNOMA NOV

PISALNI STROJ

svetovne znamke »Imperial«. — Cena Din 3000.—. Pismene ponudbe pod šifro »PISALNI STROJ« na Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 7633

POZOR šivilje in GOSPODINJE!

Vsakovrstni

OSTANKI za PERILO

so napredaj po polovični ali zelo znižani ceni. — Ne zamudite ugodne prilike! Resljeva cesta 30, I. nadstropje, desno.

PRODAM več popolnoma novih plesnih toalet (dunajski modeli) za mlajše gospodice. — Naslov v upravi lista. 7616

ODDAM V LJUBLJANI

TRGOVSKI LOKAL

proti nagradi. — Naslov pri upravnitvu »Slovenca« pod številko 7615.

Stara obleka in otroški VOZIK

CEK napredaj. — Naslov pove uprava lista pod šte. 7603

SANI, lepe, lahke,

KOČIJO lahko, in KONJA proda JEMEC. Tržaška cesta 8, Ljubljana.

Denar za Božič

prihranite, če kupite za obleke OSTARKE MOŠKEGA in ŽENSKEGA BLAGA pod lastno ceno pri:

LENASI & GERKMAN, Ljubljana

Prodaj čebulo

večjo ali manjšo množino. Kg po 4 K. — Ponudbe pod »ČEBULA« na upravo »Slovenca«. 7649

2 para moških čevljev

dobro ohranjenih, podkovanih, ceno napredaj. — Strelška ulica 32, I. nadstr.

BENCIN - MOTOR

za strojni pogon 4/7 konj. sile, prodam. Naslov pove uprava lista pod šte. 7656.

Lepo posestvo

40 oraloj gozda, njiv in travnikov, napredaj po ugodni ceni. — Natančneje pove MARTIN ŠARJE, Ogeč šte. 15, Rimske Toplice.

Radi sodnijske primorane takojšnje izpravitve lokalca, prodajam vse ponedeljek 3. decembra vse DAMSKE KLOBUKE pod tovarn. ceno. Modistka IVA ŠILER, Kongresni trg 6.

»PESMI«

Sedem moških zborov (4 obhajljne in 3 velikončne) z dovolj. Knez. škof. ordinari. Ljubljana, št. 3550-17 uglasbil in založil Zdravko FERLIČ, Loka pri Zid. mostu. Cena partituri 15 Din. Denar se vnaprej pošlje ter priloži za poštino 50 par. Naroča se edino pri založniku. 7469

Trgovska hiša

v lepem prometnem kraju Slovenije, s lokalom, 4 skladišči, 5 sob za stanovanje, kopalna soba, povsod električna luč, gospodarsko poslopje s konjskim in kraviim blevom, vinjskimi hlevi, vse v dobrem stanju, deloma novo zidano, porabno tudi za veliko eksportno trgovino, pod ugodnimi pogoji takoj napredaj. — Vprašati pri upravnitvu »Slovenca« pod šte. 7590.

Ročni voziček nov, na štiri kolesa, NAPRODAJ

v ROŽNI DOLINI ŠTEV. 145 pri Ljubljani.

PRODAM po ugodni ceni prvovrstni stroj za rezanje ZELJA

z 9 noži ter s celo rezervo, tvrdka E. Herzog, Leipzig - Reudnitz, za pogon na roko, obenem pripravljen za transmisijski pogon. — Naslov: NOVI VODMAT št. 3.

PRODAM dobro ohranjen

kožuh. Kje, se izve v upravnitvu »Slovenca« pod šte. 7644.

NAPRODAJ JE

tovorni AVTO

znamke »Praga«, 3-tonski, s popolnoma popravljenim strojem. Ponudbe je poslati do 16. decembra 1923 na »Gasilno in reševalno društvo« v Kamniku.

Tovarni Nipič, Maribor.

Na Vašo željo Vam prav radi potrjujemo, da ste po našem naročilu izvršili in montirali v našem podjetju 2 »Toplo-darja« in sicer enega v stavnici na lončeno peč, drugega pa v strojni dvorani na železno peč. Oba funkcionirata zelo dobro, ter se tudi na kurivu znatno pozna. Pripravljeni smo kakemu event. Vašemu interesu, če želite, tudi pokazati, kako da funkcionira. — Maribor-ska tiskarna d. d., Maribor. — Naroča se: »JUGOMETALJA«, Ljubljana, Kolodvorska ulica 18 ali R. Nipič in drug, Maribor. 7589

Prodajam novo HIŠO

dolgo 42 m, z zraven spadajočim gospodarskim poslopjem. Pripravno za obrtnika. Oddaljeno 5 minut od kolodvora. Posredovalci izključeni. — Kje, pove uprava »Slovenca« pod št. 7548.

Acetilenska naprava:

aparati (gasometer) za 60 plamen, lire, stenske svetilke, pende, obločne svetilke, varn stekla, ca. 300 plinovih sveč iz kovan. železa in napolnjevalni deli. POKONČNO VRATILO (šepelj), dvo-vprežno, in za novo STAVBO: 12 oken, 7 vrat s podboji, 46 delov stekl. oken s policami iz prima jesenovega in jelovega lesa z vsemi okovi, ter 2 OMARI za MLINSKA SITA (Beutelskasten) prodaj ali zamenja za enako vrednost JOSIP ARNEITZ, posestnik, postaja Ledence, Koroško (1 in pol ure hoda od mejne postaje Podrožica. 7581

P I 143/16—43.

7620

Prostovoljna sodna dražba stavbišča

v SPODNJI ŠIŠKI se vrši dne 5. decembra 1923 ob 11. uri dopoldne pri okrajnem sodišču v Ljubljani, soba 34. — Pojasnila se dobe ravnotam soba št. 33. OKRAJNO SODIŠČE V LJUBLJANI, odd. I., dne 26. novembra 1923.

Posestvo v Moravi pri Kočevju

ob drž. cesti Kočevje—Reka NAPRODAJ radi družin. razmer. Hiša moderno, novo zidana: 4 sobe, kuhinja, klet, veliko podstrešje, krita z opeko, enako na novo krit hlev, okoli 16 ha njiv, travnikov, gozda in pašnika velik sadovnjak, mnogo bukovega in hrastovega lesa. Pojasnila daje iz prijaznosti gospod ALOJZIJ KRESSE v Kočevju.

500.000 kron posojila

izposlujem onemu, ki mi preskrbi STANOVANJE v metu, 2 sobi in kuhinjo. — Ponudbe pod šifro: »STANOVANJE« na upravnistvo »Slovenca«. 7648

1-2 sobi IŠČEM za pisarno v središču mesta. Plačam po dogovoru. — Odgovor na upravo »Slovenca« pod šifro »DOBRA PLAČA 7647«.

Pozor krojači (-ce)

PRODAJAMO novo mizo za prikrojevanje, peresnico in žimnico, ne rabljeno. — Naslov pove uprava lista pod št. 7642.

NOVOZGRAJENO MODERNO in za vsako industrijo porabno

tovarniško in stanovanjsko poslopje

650 m² zazidanega z lepim dvoriščem in ca 3000 m² velikim stavbiščem; električna sila 30 HP z vsemi potrebnimi stroji, za lesno industrijo in zalogo lesa, je radi družinskih razmer zelo poceni naprodaj v industrijskem kraju ob železnici blizu Ljubljane. Vprašati pod »Dobro podjetje« pri Aloma Company, Ljubljana.

»NERIL« in »Pigmentin« priznane najboljšje BARVE ZA LASE priporoča

PARFUMERIJA »STRMOLI«, Ljubljana, Pod Trančo 1.

VINO! Radi selitve kleti oddam 100 hl dobrega štajerskega vina pod lastno ceno, liter 22 in 23 K iz kleti Spod. šiška. Vino prodam od 100 litrov naprej. — Josip SCHREY, Ljubljana. Sodna ulica 2, II. nadstropje.

Koruzno moko

ZA KRMO, popolnoma zdravo, nudi

tvrdka A. & M. Zorman, LJUBLJANA, Stari trg 32.

Za Miklavža dobiš primerno in najcenejša darila pri

MATEK & SCHEIN

Ljubljana, Dalmatinova ulica 13, poleg hotela Štrukelj. — PERILO ZA DAME IN GOSPODE, predtiskane moderne vzorce za ročna dela itd. 7610

Ugodna prilika za nakup

Miklavževih in božičnih daril!

A. ŽIBERT

modna trgovina v Prešernovi ul., naznanja cenj. občinstvu, da prodaja, dokler traja stara zaloga, razno ZIMSKO MODNO BLAGO po globoko znižanih cenah. — Posebno priporoča: moško in žensko triko-perilo, pletene jopice, nogavice, čepice, rokavice, žepne robce, kravate, moške in ženske srajce, razna švicarska vezena in itd. NA DROBNO! NA DEBELO!

Lepo izdelan BONAČEV beležni koledar

1924

je izšel in se dobi v vseh papirnih trgovinah Slovenije. Cena 17 Din. Izven Ljubljane prištevi poštnino.

Direktna naročila na:

J. Bonač sin, Ljubljana.

Zimske suknje

priporoča po zelo ugodnih cenah

OBLAČILNA INDUSTRIJA

A. KUNC :: Ljubljana, Gosposka ulica št. 7.

Kupujem vsakovrstne surove kože po najvišjih dnevnih cenah.

Prodajam usnje od najfinjših do najnevarnejših vrst.

Sprejemam v obdelavo vsakovrstne surove kože po zmernih cenah.

ANDREJ OMERZA

trgovina z usnjem in surovimi kožami. LUKOVICA pri KAMNIKU.

NOVO!

Darila

za Miklavža

Štampilje za našo deco

se dobijo v 5 različnih garniturah: 1. a) vojaki; 2. b) vojaki; 3. narodne noše; 4. športniki; 5. telovadci. Cena za eno garnituro: Din 50.—

GRAVEUR

A. ČERNE, Ljubljana.

PARFUME IN

TOILETNE MIŠE

v okusnih škatljicah, kod pripravno Miklavževu in božično darilo, priporoča

parfumerija »STRMOLI« LJUBLJANA, POD TRANČO 1.

Dva pletilna stroja

v dobrem stanju, in sicer: št. 5, dolgost 30 in št. 6, dolgost 48, sta NA-PRODAJ. — Ceniene ponudbe pod »Pletilna stroja 7571« na upravo »Slovenca«.

V novi zgradbi družbe Z. O. Z.

»Ljubljanski dvor«

ob vogalu Kolodvorske in Pražakove ulice je v kleti predvidena večja restavracija in vinska klet

z obširnimi prit. kinnami za oddajo v najem. Da bi cela naprava kar najbolje odgovarjala praktičnim potrebam je omenjena družba pripravljena ozirati se po možnosti že pri gradbeni izvršitvi na želje onega, ki bi pozneje vodil gostilničarski obrat. Vsi deli tega se vabijo resni reflektanti da se čimprej obrnejo na Ljub. dvor d. z. o. z. Ljubljana po listovno pri gradbenem oddelku južno železnice.

TRAME

4/4, 4/5, 5/6, 5/7, 6/7, 6/8 od 5 m naprej in drugi LES kupim. — Ponudbe pod: »TORMENTINI« na upravo »Slovenca«.

Najboljši premog, drva in ogilje

KUPITE najceneje pri DRUŽBI ILIRIJA, Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8, telefon št. 220. 2447

Poceni napredaj: velika za- leza, 80 mm, in kotnega, 60 mm, v ko- sih, 2 motorja 5½ KS, 220—380 voltov, 50 perijod, dalje brek-voz za 8 oseb, raznovrstne izolatorske opore, izolatorji - Alojzij ARHAR, elektrotehnično pod- jetje, Spod. šiška, Jernejeva cesta 47.

Lokal za trgovino mešanega blaga, v promet. kraju v mestu ali na deželi, iščem. Naslov v upravi št. 7573.

250 kg umetnega gnojia

(žlindra, kalijeva sol in dušik), LEP UMI. VALNIK z marmorjem in DVE OMARI za obleko JE NAPRODAJ v Mali va- št. 40 pri Ljubljani. 7559

Polnilno peč za kurjavo s kok- som, patent (Ries- ner Nürnberg) »Phoenix« št. 4, skoraj no- va, za 150 m³ kurilne prostornine, pri- pravna za pisarno ali salon, SE ODDA po ugodni ceni. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 7426.

BUKOVO OGLJE

nudi najceneje H. SKALA, Ljubljana, Mirje št. 4. 6836

Iščem prazno SOBO

za tri odrasle osebe v bližini »Mestnega doma«, eventualno s kuhinjo. — Cenjene ponudbe pod: »PRAZNA SOBA 7580« na upravo »Slovenca«.

Leseno kopalno BANJO

z odtokom čehar za pranje prodam, in lesen čehar - Istotam napredaj večja množina ČEBULE. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7579.

Krasno posestvo

na Dolenjskem, 32 oralov njiv, travnikov, gozda in vinograda, ca 40 hl vina, pro- dam z vsem živim in mrtvim inventar- jem, za ceno 375.000 Din. Posestvo je pol ure od larnne cerkve in 1 in pol ure od postaje. Hiša in gospodar. poslopje v dobrem stanju. Vse obsejano. Polovica kupnine takoj, polovico čez 2 leti. Na- slov pove uprava pod številko 7597.

Arhitekt in mestni stavbenik

Viljem TREO

Ljubljana Gosposvetska cesta 10. Telef. inter. št. 103. Ustanov. leta 1850 se priporoča za zgradbe vseh vrst ter izvršuje načrte in proračune.

Kurilne naprave, vodovodne naprave, popravilo in postavitve kotlov za visoki pritisk, elektrotehnične naprave vseh vrst

Stegu in drugi,

VIČ - GLINCE 5.

Pisarna: Ljubljana, palača Ljubljanske kreditne banke, Dunajska cesta 1b III

VILLA DR. PEČNIK

Rogaška Slatina.

Zdravniška penzija, oddihališče, sanatorij. Za notranje bolezni, za oslabele, za ka- tarje pljučnih vršičkov. Obilna izvrstna hrana. Krasna južna lega. — Prospekti

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš nad vse ljubljani, nepozabni brat in stric, gospod

Ivan Ranzinger

poduradnik trboveljske premožokopne družbe

v četrtek, dne 29. novembra ob pol 2. uri popoldne po kratki, muke- polni bolezni mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb draga pokojnika se vrši v soboto, dne 1. decembra ob pol 4. uri popoldne iz hiše žalosti, na tukajšnje farno pokopališče. Priporočamo ga v molitev in blag spomin.

ZAGORJE, dne 29. novembra 1923.

JOSIP, ROBERT, ADOLF, IGNACIJ, bratje.

Zahvala.

Za vse izraze iskrenega sočutja ob britki izgubi našega ljub- ljenelega soproga in očeta, gospoda

Ivana Zupančiča

gostilničarja in posestnika

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem najiskrenejšo zahvalo, posebno pa onim, ki so ga kljub slabemu vremenu spre- mili na zadnjo pot.

V dolžnost si štejemo izreči posebno zahvalo rodbini Josip Turkovi, katera nam je v tem težkem času prijateljsko stala na strani. Nadalje se zahvaljujemo bratom Sokola I., gg. pevcem pod vodstvom g. Prolovca, zidarskemu in tesarskemu društvu, št. Pe- jerski podružnici C. M., in vsem zastopnikom naprednih političnih in železničarskih organizacij.

Zahvaljujemo se nadalje gg. zdravnikom za požrtvovalnočenje, častitim sestram za človekoljubno postrežbo in vsem darovalcem vencev in cvetja. — Vsem skupaj in vsakemu posebej — srčna hvala.

Ljubljana, dne 30. novembra 1923.

ŽALUJOČI OSTALI.

Upravni svet Jadranske banke a. d. v Beogradu naznanja tužno vest, da je njega zaslužni in dolgoletni ravnatelj in član upravnega sveta, gospod

Alfred Krstelj

danes v Beogradu preminul.

BEOGRAD, dne 30. novembra 1923.

NAZNANITEV PRESELITVE!**Razpošiljalnica „Garancija“**

J. Gagel

trgovina s čevlji in usnjenimi izdelki,

ki je poslovala na Sv. Petra cesti štev. 7

se preseli s 1. decembrom

v palačo »Vzajemne posojilnice«, Dalmatinova ulica štev. 4.

**OKRASKI
ZA BOŽIČNO DREVO**

božične svečice, jaslice, razglednice za božič in novo leto, kupite na debelo najceneje pri tvrdki IVAN BAHOVEC, Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 7. 7486

»Wanderer« auto

trisežni, moderno opremljen, naprodaj. Naslov pri upravi pod štev. 7385.

USTANOVLJENA LETA 1869.

TVRDKA

R. MIKLAUC

Ljubljana — Lingarjeva — Medena ulica in Pred škofijo

priporoča svojo bogato zalogo

v moškem blagu

kakor SUKNU, ŠEVIJOTU za površnike in raglane, KAMGARNU za obleke in modne hlače, DOUBLE-ŠTOFU za zimsko suknjiče in površnike.

Solidna postrežba! Znižane cene!

HALO!**Najvišje cene plačam**

za stare obleke,

perilo, čevlje, pohištvo

td. — Dopisnica zadostuje; grem tudi na dom. — A. JUREČIČ, Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje štev. 31. 7451

Slaven

d. d.

Zagreb

Ulica 52

knjižarna, tiskarna in veletrgovina papirja in pisalnih potrebščin.

PRIPOROČA p. n. gg. odvetnikom, občinskim, državnim in zasebnim uradom svoje bogate skladišče: Vse PISALNE POTREBŠČINE — TRAKOVE za pisalne stroje — KARBON- in INDIGO-PAPIR — ŠAPIROGRAF-aparate in valjce — KONCEPTNI in KANCLISKI papir — KUVERTE — PAPIR za pisalne stroje — PAPIR v mapah — PIVNIK — REGISTRATORJE — MAPE za shranjevanje spisov. —

Prevzema vseh vrst tiskovine v izvršitev po najnižjih cenah. 6641 B

Miklavž!**Božič!**

Priporoča po najnižji ceni vsakovrstne KANDITE kakor tudi SLADKORNE OBESKE za božična drevesca.

»MANA«, tovarna kanditov, Ljubljana, Rimska c. 6

Stroji za pletenje

kakor tudi VSE POTREBŠČINE od najpoznatejših tvrdk, kot: VILH. BARFUSS, APOLDA — FELIX LEDERER, WIEN — FRITZ SCHUSTER, CHEMNITZ — SANDER & GRAFF, CHEMNITZ — v največji izbiri, po zmernih cenah pri samozastopniku za Jugoslavijo

ALFRED KOZMA, Osijek I, županijska št. 42.

IGLE VSEH ŠTEVILK vedno v zalogi.

Dober zaslužek

se nudi GOSPODOM IN DAMAM s prodajo nekega povsem novega izdelka. Obiskovati treba zasebnike in župnišča po deželi. — Pismene ponudbe pod »ZASLUŽEK št. 7619« na upravništvo lista.

GENERALNA

popravila AVTOMOBILOV

izdelavo novih in predelavanje starih karoserij, lakiranje in tapetiranje izvršuje strokovno in po solidnih cenah

JUGO-AUTO d. z o. z., LJUBLJANA

DUNAJSKA CESTA ŠTEV. 36.

KURJA OČESA
odstrani v štirih dneh
zajamčeno
BURGIT
Tekom 16 let milijon-
krat preizkušen.
Dobite ga v
lekarnah
drogerijah
in sadecni
trgov.

BURGIT & M. H. M., Frailassing (Bayern).

Pohištvo

naročite najceneje pri

ERMAN & ARHAR

MIZARSTVO — ŠT. VID štev. 4 nad Ljubljano. — Zaloga »A. Z. PANJEV. Zahtevajte ceniki!

Manufakturo in usnje

vseh vrst, najboljše kakovosti, po najnižjih cenah dobite v trgovini »DANICA«, Majzelj & Rajšelj, Ljubljana, Turjaški trg štev. 1.

Specialna trgovina perila

HED. ŠARC

LJUBLJANA

Selenburgova ul. 5.

Priporoča:

Platno in tkanino za rjuhe; šifone na meter namizno perilo brisalke žepne rute itd. najbolj-
ših znamk Švicarska
vezenina.Najmoderneje urejena
pralnica in likalnica.**ABADIE**

Glavna zaloga cigaretnega papirja in vseh vrst

ovojni papir

A. Lampret, Ljubljana

Krakov trg 10

Gradbeno podjetje

ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ulica 24.

Kazni vozovi

v zalogi in v delu
izvršujemo po naročilu
aliu novo in popra-
vila in tudi
zamenjamo.**M. Ložar**Izdelovatelj vsakovrstnih voz
Dra omeji, št. 40, p. Domžale.

Trgovina

ženskih rut (robcev)

na debelo

Mars d. d.

poslovođa Ignjat Neusser, Zagreb

podaljšana Gatzova

Inserirajte v „Slovencu“!**KEKSI
PREPECENI****CAJNO PECIVO
OBLATI**vsi izdelki iz Rogoške Slatine
direktna detaljna prodaja
v parni pekarni

Viljem Bizjak, Gosposvetska cesta.

**Dražba
tovarniškega poslopja**

velikega, novega, že pokritega in skoraj dograjenega, uporabnega za vsako industrijo v Mengšu pri Kamniku, ob drž. cesti — električna blizu. Vrh se na SODNIJI v KAMNIKU v sredo, dne 5. decembra ob 9. uri 30 min. — Najmanjši ponudek dinarjev 118.763, kavcija dinarjev 22.503.

Pozor!

Ne pozabite na ugoden nakup

Miklavževih in božičnih daril

Krasna izbira volnenih površnih jopic, jumperjev, rokavic, nogavic itd. Trikotaža vseh vrst. Velika zaloga moškega, damskega in otroškega perila ter raznih kravat, posebno samoveznice pri IGNAČIU ZANGI, LJUBLJANA Sv. Petra cesta 3.

Novo delikatesno trgovino

otvori

Mesni oddelek Gospodarske zveze

v hiši Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu

v ponedeljek, dne 3. decembra 1923.

Dnevno sveži mesni izdelki lastne tovarne. — Za cenjeno naklonjenost se priporočamo p. n. občinstvu.

Hranilni in posojilni zavod

reg. zadr. z o. z.

začne poslovati

1. decembra tek. leta

v Ljubljani, Dunajska cesta 23.

Sprejema hranilne vloge pod najugodnejšimi pogoji, upoštevajoč od fin. ministra že naznanjeno davčno prostost hran. vlog.

Vloge na tekoči račun — najugodnejše — po dogovoru.

Daje posojila, proti polni varnosti, najkulantnejše.

V Ljubljani, 26. novembra 1923.

Franc Peterca, veleposestnik in trgovec v Ljubljani — predsednik.

Josip Šiška, stolni kanonik v Ljubljani in posestnik — podpredsednik.

Franjo Škrbec, lesni trgovec v Ljubljani — odbornik.

Fran Bartol, lesni trgovec v Ljubljani — odbornik.

Izgotovljene obleke za gospode,
dame in otroke**SAMO SELENBURGOVA ULICA 3**Izgotovljene obleke za gospode,
dame in otroke**ZNIZANE CENE!****ZA MIKLAVŽA IN BOŽIČ****GRICHAR & MEJAC**Največji in najmodernejši
galvanizacijski zavod v SHS**Bistra-Domžale**prevzema vsa dela v stroko spadajoča kot
pozlačenje, posrebranje, poniklanje pome-
denje, pobakrenje, patiniranje, oksidiranje
itd. Prevzema tudi vse reliefe, podobe in
slično iz mavca, lesa, porcelana in vseh kovin
v pometaliziranje.Izdeluje tudi vse ključavnice, okove za po-
hišstvo kot tudi šarnirje iz železa, medenine
in raznovrstne plombe iz pločevine.

Cena in izdelava solidna.

Cenik franko!

Cenik franko!

Prva slov. zidarska zadruga v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Pisarna v Ljubljani, Tržaška cesta šte. 2. — Tehniško vodstvo po
oblastveno avtoriziranem gradbenem inženirju. — Projektira in
izvršuje vsa v stavbeno in inženirsko stroko spadajoča dela.

Delo solidno!

7314

Cene konkurenčne.

Zimska sezona!

Oglejte si pri izbiranju obleke krojaški salon

ANTON PRESKER

Sv. Petra cesta šte. 4.

Izdeluje obleke po najnovejši modi. Moško blago, izgo-
tovljene obleke in suknje vedno v zalogi. Istotako klobu-
ki, športne čepice itd.

Cene solidne!

Postrežba točna!

KISELJAK

ZAGREB

BEOGRAD

Ilica št. 69.
Tel. 18Balkanska ul. 23
Tel. 30-05

Brzjavci: »Stroj«

Zaloga: kisika, ogljenčeve kisline,
disou-plina, dušika in vodika v
jeklenih sodcih.**!!! AUTO !!!**BENCIN
OLJE
MASTPNEUMATIKA
VSA POPRAVILA
IN VOZNEJUGO-AUTO d. z o. z. v Ljubljani.
Le prvovrstno blago in delo po solid-
nih cenah nudi**Enkrat**za vselej se Vam
priporoča SAMO
veletrgovina R.
STERMECKI v
Celju, ako hoče-
te res DOBRO in
POCENI KUPITI**čevlje**ročno, domače delo, kakor tudi fine
tvorniške, obleke za ženske, moške
in otroke, perilo, klobuke, pletene
jope, čepice in šale, kravate, rokav-
ice, nogavice in modno robo za da-
me in gospode. Trgovci engros-cene.**Cement**

prima Portland

domačih in dalmatinskih tvornic
po konkurenčnih cenah stalno na
zalogi pri

I. Pestotnik in drug,

LJUBLJANA, Dunajska cesta 33.
«Balkan». Int. telefon 366.**LJUDSKA POSOJILNICA**registrovana zadruga z neomejeno
zavezo v Ljubljaniobrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po
dogovoru brez vsakega odbitka. — Svoje prostore ima tik za franciskansko
cerkvi v lastni palači, zidani še pred vojsko, iz lastnih sredstev. —
Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo lastno
premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z neomejenim
jamstvom za vloge vsi člani z vsem svojim premoženjem, ki presega več-
kratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad K 130.000.000.—

Šentjanški premogvseh vrst, popolnoma čisto opran, nudi po originalnih cenah pre-
mogovnika v celih vagonih pošiljkah

»Prodajni urad šentjanškega premogokopa«

AND. JAKIL, Ljubljana, Krekov trg 10.

**Pisalne stroje
na obroke****The Rex Co.**

Telefon 268.

Ljubljana

Cradlšče 10.

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE D. D. V LJUBLJANI**ZVONARNA**ustanovljena leta 1767, dobavlja prizna-
no prvovrstne bronaste ZVONOVE čistih
glasov po konkurenčnih cenah v
kratkih rokih.

Zahlevajte cenik!

Jugosl. importno in eksportno podjetje Ing. R. Pečlin Stroji za vsako industr., lesno in kovinsko; poljedelski stroji in orodje; lo-
komobili in motorji; vseh vrst stiskalnice; veletrgovina železa za stavbene
in konstrukcijske svrhe. Tovarna poljedelskih strojev, livarna za železo in
kovine F. Ferit izdeluje vse predmete iz litega železa v vsaki množini in
velikosti točno po modelih. armature iz medij in kovin za vsako potrebo.

Maribor Trubarjeva ulica 4. Telefon interurban št. 82.

PAPIRin
pisalne
potrebščine.**'Jadran', Dane Singer in drug**

ZAGREB, Frankopanska ulica 8 in Prilaz 31.

PAPIR in PISARNISKE POTREBŠČINE na debelo. —
LASTNA TOVARNISKA IZVRŠITEV: TRGOV. KNJIG,
NOTESOV — PREPISNIH KNJIG — ZVEZKOV — RA-
ČUNSKIH KNJIG — RISALNIH BLOKOV — KORIAN-
DOLI in SERPENTIN (zmajev) — REGISTRATORJEV
in FASCIKLJEV za uređitev spisov. — BOŽIČNI NAKIT
v veliki izbiri. 6641 A**OBLASTVENO DOVOLJENA****RAZPRODAJA**Ker nameravamo oddelek za pletenine, trikotažo in perilo
popolnoma opustiti, prodajamo vse v to stroko spadajoče blago po
globoko znižanih cenah. V poštev pridejo različne volnene modne
jopice, jumperji, sviterji, čepice, dokolenice, gamaše, floraste, svilene
in patentne nogavice, nogavice za gospode, volneno in bombažasto
normalno Jaegrovo perilo, različno perilo za dame in gospode, iz-
gotovljeno iz najboljšega batista, šifona in cefirja, predpasniki iz
kretona in klota, svilene in etaminaste bluže, dalje vsakovrstni
žepni robci, triko in glave rokavice, ovratniki, kravate kakor tudi
razna kosmetika in galanterijsko blago.

Razprodaja se vrši samo toliko časa, dokler traja zaloga.

A. & E. SKABERNE - LJUBLJANA.**Trgovaška banka d. d., Ljubljana**

Selenburgova ulica šte. 1

Podružnice: Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

(Kapital in rezerve Din 17.500.000.—)

izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavke: Trgovska.

Telefoni: 139, 146, 458.

Ekspoziture: Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (me-
njalnica v Kolo-
dvorski ulici)

Za Miklavža in Božič

le za naše slov. hiše že od davnih dni najprimernejše
darilo
naša že 24. leto izhajajoča

Družinska Pratika
s podobo sv. Družine

Sezite po njej, dokler je v zalogi
Preprodajalci znaten popust

PRESELITEVI

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

„Vzajemni posojilnici“
v Ljubljani, r. z. o. z.

Ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu
poleg nunske cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela „UNION“.
Hranilne vloge se obrestujejo

po 6 %

brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Vloge v tekočem računu se obrestujejo

po 5 1/2 %, vez. tudi po 6 1/2 %

in višje po dogovoru. Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje
Vzajemna posojilnica relativno veliko stavbno delniško družbo hotela
„Union“ v Ljubljani. Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti,
več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. Denar se naloži lahko
tudi po poštnih položnicah.

Samo 14 dni!

Perilo za gospode, rokavice, nogavice, liti
prodaja s

10-20 % popustom

A. SINROVIC nasl. R. SOSS
Ljubljana, Mestni trg 19.

Wertheim - blagajne

za vzidanje, vloma- in ognjavarne, v vsakem stanovanju oziroma
prostoru z majhnimi stroški nevidno namestitljive, v 6 različnih
velikostih dobavljiva in popis s cenikom brezplačno razpošilja
Ljubljanska komercialna družba, Ljubljana, Bleiweisova cesta 18.
Provizijski zastopniki naj se javijo!

Singer šivalni stroji

na celem svetu znani kot najboljši. — Podružnice
in zastopstva v vseh mestih.
LJUBLJANA, Selenburgova ulica št. 3.
Centrala za državo SHS Zagreb, Maruličeva ul. 5, II. kat.

UNITED STATES LINES

v NEW-YORK iz Southampton - Cherbourg
Leviathan

16. decembra
Iz Bremena čez Southampton in Cherbourg v New-York
George Washington

12. decembra
Pros. Arthur 12. dec. America 6. decem. 3. januarja
Pros. Roosevelt 12. dec. Pros. Harding 16. jan.

Odhod iz Southampton v Cherbourg 1 dan pozneje.
Vse podrobnosti pri naslednjih naslovih:

UNITED STATES LINES

Zastopstva:

Beograd: Palata Beogradske Zadruga, Preko Hotel Bristol'a,
Zagreb, Srednje Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga,
Mihanovičeva ulica 2, Preko puta polodvora.
Ljubljana, Brodarstvo Zjedinenih Ameriških Držav, Du-
najska cesta 29.
Sarajevo, Savez Hrvatskih Seljačkih zadruga za Bosno i
Hercegovino, Aleksandrova ulica 52.
Sušak, Banka za Pomorski.

Garantirano popravljene
Lokomobili
Wolf - Lanz

10-20, 15-25, 20-32, 26-42,
30-49, 40-65, 55-82, 70-100,
85-120, 100-150, 135-175,
145-195, 200-300, 300-400,
400-600 HP zgrajeni v letih
1913-1921. — Enoletno tvor-
niško jamstvo. — Prvorazred-
no, generalno popravljene. —
Temeljito preizkušene. — Se
kurijo z vsakim gorivom. —
OGLEJTE SI naše stalno skladišče 20 LOKOMOBIL!

Braća Fischer d. d.
ZAGREB, Pantovčak 5.

E K T

Najboljše toaletno milo
kr. dvornega dobavitelja
se dobi **povsod.**

Glavna zaloga:

A. LAMPRET
LJUBLJANA
Krekov trg 10

ZA MIKLAVŽA.

Velika izbira bonbonov, čokolade,
ke-šov, leca od najpripro-
stejših vrst do najfinjših
spec. alitet.

Na debelo Na debelo

JOSIP VITEK

LJUBLJANA Krekov trg 8. (zraven Mest. doma)

Jadranska banka d. d. Beograd

Dionička glavica: Din 60 milijonov. Rezerva: 32,515.000.-

Podružnice:

Bled,	Jesenice,	Metković,
Cavtat,	Korčula,	Prevalje,
Celje,	Kotor,	Sarajevo,
Dubrovnik,	Kranj,	Split,
Ercegnovi,	Ljubljana,	Sibenik,
Trešnjevica,	Maribor,	Zagreb.

Amerikanski odio

Naslov za brzojavke: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
FRANK SAKSER STATE BANK, Cortland Street 82,
New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, Punta
Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Največje veselje

napravite ZA BOŽIČ svojim dragim z nakupom prvovrstnega
PISALNEGA STROJA, ki ga dobite na obroke pri

THE REX & CO., Ljubljana,

GRADIŠČE ŠTEV. 10.

Telefon 268.

7051

Telefon 268.

Pozor!

Pozor!

Podpisana tvrdka vljudno naznanja slavnemu
občinstvu, da sprejema odslej

**vsakovrstno žensko in moško
perilo, dalje posteljno
in namizno perilo**

v pranje in likanje

Istotako se sprejema:

= perilo samo v pranje in sušenje =

Sprejema se vsak dan in sicer v podružnici
v Selenburgovi ul. 3 in tovarni Poljanski nasip 4
Za mnogobrojna naročila se priporoča z velespoštovanjem

tovarna **Jos. Reich Ljubljana**

Tungsram-žarnica

iz vlečene žice.

Neporušna!

IDEAL-ERIK

pisalni stroji najmodernejšega sestava dobavi trdka
za pisarno in potovanje
na mesečne obroke

THE REX Co. LJUBLJANA
Gradišče 10.

Zahtevajte ponudbe in prospekte.

PHILIPS

PHILIPS

Gradbeno podjetje
Arhitekt

V. KRÄNER & Co.

Iesenice, (Gorenjsko).

Stavbna vodstva:

Ljubljana, Domžale,
Zagreb.

Izvršuje privatne in indu-
strijske stavbe, proračune.
: načrt, cenitve, posebnost :
: oddetek za arhitekturo. :

Bronaste zvonove
vlija

najceneje in z do-
bavnim roko do
2 do 3 mesecev

Zvonarna in livarna
St. Vid nad Ljubljano.

Primerno miklavževu in božično darilo
Sanke

v normalni velikosti, s trakovi in s firnižem pobar-
vane in sicer bukovne po Din 270, jesenove Din 300 in
otroške garniture

za otroke od 4 do 10 let, obstoječe iz mizice, 2 stolov,
klopi, fotelja in gugalnega fotelja, vse za Din 370, v
tovarni 'Vintgar', p. Gorje pri Bledu

POZOR!

POZOR!

Za novo ustanovljene industrije!

Ugod. cena za nakup sledečih parnih strojev in kotlov:

DVA PARNA STROJA po 100 konjskih moči znamke 'Hock',
TRIJE PARNI KOTLI znamke 'Hock' in 'Tischbein', dva po
45 m² in eden po 90 m² kurilne ploskve (Heizfläche).

Vsi stroji in kotli so v obratu in v najboljšem stanju in se prodajo
le radi vpeljave celokupnega obrata na električni pogon.

Gornji predmeti se lahko ogledajo do dne 15. decembra 1923
v TOVARNI CEMENTA, Zidani most.

Cene po sporazumu! 7301

Cene po sporazumu!

Prometni zavod za premož
d. d.

v Ljubljani
prodaja

**premož iz slovenskih
premogovnikov**

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah pre-
mogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska
podjetja in razpečava na debelo

inozemski premož in koks vsake
vrste in vsakega izvora ter priporoča
posebno

I^a čehoslovaški in angleški koks
za livarne in domačo uporabo,
kovaški premož, črni premož
in brokete.

Naslov:

Prometni zavod za premož, d. d. centrala v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.

INŽ. M. MIHOR

TEHN. PISARNA - ZASTOP. TVORNIC
LJUBLJANA, SLOMSKOVA ULICA 7
Projektuje, dobavi, ocenjuje in preizkuša

STROJE
vse vrste

Strojne naprave, orodje, žel. konstruk-
cije, transportne in industrijske naprave.

Nudi tudi ugodno PRODAJO ali NAKUP
ter sprejema prijave iz tu- in inozemstva za vsake
vrste na prodaj stojališč, dobro ohranjenih
rabljenih strojev.

Miši, podgane, stene, škurki
vsa golazen mora poginuti, ako porabite
moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena
sredstva, kot proti moljci in bišnim mišim
Din 7-50, za podgane Din 7-50, za škurke Din 10, za
stene Din 7-50 uničevalno moljev Din 6-—, proti
mrešam Din 7-50, mazilo proti ušem ori ljudeh
Din 4-— in ščurki Din 4-—; za uši v obliki in ve-
rija Din 7-50; proti mrešam na sadju in zelenjavi
proti mravljam Din 7-50. Posljal po povzetju
Zavod za eksport 'ARTES' kem. laboratorij
M. Jänzer, Petrinjska ul. 3, Zagreb 39.
Trgovcem pri večjem odjemu popust.

Braca Frank

Ustanovljeno 1854 Zagreb, Sajmišče trg 9 št. 2 Telefon št. 22-70

**Veletrgovina
manufakturnega blaga**

Glavno zastopstvo in zaloga.

Tannwalder Baumwollspinn-Fabrik
Tannwald-Wien

Zaloga prvovrstnega platna ter šifona,
batista, gradla, keperja in ripsa za perilo

**Glavno skladišče in
delavnica trdke**

Friedrich I Kaaga, Maschinenfabrik
Wien Prag

Glavno zastopstvo ZAGREB, Račkova ul. 7 a.
Vse naprave za mesarje, klobasičarje in tvor-
ničarje selam. Stalno veliko skladišče strojev in
sestavni delov. Brušenje izvršuje takoj in poceni

Društvo more vsak čas premeniti ta
vozni red. Mesto treba naročiti 14 dni pred
odhodom ladje.

**JUGOSLAVIJA
SJEVERNA - AMERIKA - JUŽNA**

**PUTNIČKI URED
JADRANSKE BANKE**

Ljubljana, Zagreb, Beograd, Sarajevo, Split,
Šibenik, Dubrovnik, Kotor, Ercegnovi, Metković, Korčula,
Jelsa, Maribor, Celje, Prevalje, Kranj

Glavno zastopstvo
za Jugoslavijo

VOZNI RED

Genova	Duca D'Aosta	Buenos Aires	Genova	Colombo	New York
8. novembra	1. decembra	26. novembra	17. novembra	19. novembra	28. novembra
10. novembra	3. decembra	28. novembra	19. novembra	21. decembra	30. novembra
15. novembra	8. decembra	3. decembra	24. novembra	26. decembra	5. decembra
22. novembra	15. decembra	10. decembra	1. decembra	3. decembra	12. decembra
28. novembra	21. decembra	16. decembra	7. decembra	9. decembra	18. decembra

INFORMACIJE DAJE BREZPLAČNO
JADRANSKA BANKA v zgoraj navedenih mestih.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 10

(v lastni palači vis a vis hotela 'Union'). Telefon št. 57 in 470.

Račun poštne čekovnega urada za Slovenijo šte. 11.945, v Zagrebu šte. 39.080.

Podružnice: DJAKOVO, MARIBOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, ŠIBENIK. Ekspozitura: BLEJ.

Interesna skupnost z: Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno nad Din 15.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne
papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje
in prodaja kar najboljše tuje valute in devize, sprejema vloge
na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse
bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.